

Hallituksen esitys Eduskunnalle rahoitustarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että pankkitarkastusviraston tehtävät siirretään Suomen Pankin yhteyteen. Samalla pankkitarkastusviraston toiminta lakkaisi. Kokonaisvastuu rahoitusmarkkinoiden toiminnan valvonnasta olisi tämän jälkeen Suomen Pankin rahoitustarkastusyksiköllä. Rahoitustarkastus olisi osa Suomen Pankkia ja siihen sovellettaisiin Suomen Pankkia koskevia säädöksiä, ellei rahoitustarkastuslaista muuta johtuisi. Toimialaansa kuuluvia päätöksiä tehdessään rahoitustarkastus olisi kuitenkin riippumaton pankin muista tehtävistä.

Valtiovarainministeriö myöntäisi edelleen valvottavien toimiluvat ja hoitaisi rahoitusmarkkinalainsäädännön valmistelun. Vakuutuslaitosten valvonta säilyisi sosiaali- ja terveysministeriöllä.

Rahoitustarkastuksella olisi tehtäviään hoitaessaan oma päätöksenteko-organisaationsa. Valvontaa koskevat periaateratkaisut päätettäisiin rahoitustarkastuksen johtokunnassa, johon

kuuluisi rahoitustarkastuksen johtaja sekä Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön edustajat. Johtokuntaa voitaisiin täydentää sosiaali- ja terveysministeriön edustajalla siinä vaiheessa, kun finanssiryhmien valvonta sitä edellyttäisi. Muilta osin valvontaa koskeva päätösvalta olisi rahoitustarkastuksen johtajalla.

Nykyisen pankkitarkastusviraston päätöksistä on valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä valitusoikeus säilytettäisiin myös uuden rahoitustarkastuksen päätöksistä.

Valvonnan uudelleenjärjestelyn jälkeen Suomen Pankki vastaisi rahoitustarkastuksen kustannuksista, jotka edelleenkin katettaisiin valvontamaksuilla.

Ehdotuksessa on otettu huomioon valvontaviranomaisen yhä lisääntyvät kansainväliset velvoitteet.

Rahoitustarkastuksen perustamistoimenpiteiden vaatiman ajan huomioon ottaen esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.1993.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	5.2.3. Rahoitustarkastuksen johto	11
1. Nykyinen tilanne ja voimassa oleva lainsäädäntö	3	5.2.4. Rahoitustarkastuksen henkilöstö ..	12
1.1. Valtiovarainministeriö	3	6. Taloudelliset vaikutukset	12
1.2. Pankkitarkastusvirasto	3	7. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	13
1.3. Suomen Pankki	4	8. Asian valmistelu	13
1.4. Osuuspankkিতarkastus ja säästöpankki- tarkastus	4	9. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	13
1.5. Sosiaali- ja terveystministeriö	5	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1.6. Kuluttaja-asiamies	5	1. Lakiehdotusten perustelut	14
1.7. Kilpailuvirasto	6	1.1. Laki rahoitustarkastuksesta	14
2. Ongelmat	6	1.2. Laki Suomen Pankin ohjesäännön muut- tamisesta	21
3. Kansainvälinen vertailu	6	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	23
3.1. Pohjoismaat	6	3. Voimaantulo	23
3.2. Eräät muut maat	7	LAKITEKSTIT	23
3.3. Yhteenveto	8	1. Laki rahoitustarkastuksesta	23
4. Tavoitteet	8	2. Laki Suomen Pankin ohjesäännön muuttamises- ta	28
5. Keinot	9	LIITE	30
5.1. Rahoitustarkastuksen perustaminen	9	Rinnakkaisteksti	30
5.2. Rahoitustarkastuksen organisaatio	10		
5.2.1. Rahoitustarkastusta koskevat sään- nökset	10		
5.2.2. Eduskunnan pankkivaltuutettujen tehtävät	11		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja voimassaoleva lainsäädäntö

Rahoitusmarkkinoiden valvonnan tehostaminen ja valvontaviranomaisten yhteistyön tiivistäminen on markkinoiden murroksessa osoittautunut välttämättömäksi. Vaikka Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston välinen yhteistyö pankkien valvonnessa, riskienseurannassa ja raportoinnissa sekä rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonnessa on lisääntynyt, valvonnan tehostaminen on edelleen tarpeellista.

Erityisesti pankkijärjestelmän vakavaraisuusongelman kärjistyminen on osoittanut valvontaviranomaisten, mukaan lukien valtiovarainministeriö, entistä tiiviimmän yhteistyön välttämättömyyden. Valvonnan tehostamisen tarvetta korostaa edelleen rahoitusjärjestelmän vakautta turvaavan valtion vakuusrahaston keskeinen asema nykyisen pankkikriisin ratkaisemisessa.

Lisäksi pankki- ja vakuutusvalvonnan päällekkäisyydet, jotka syntyvät vakuutus- ja luottolaitoksista koostuvien konsernien (jäljempänä finanssiryhmä) myötä, edellyttävät sekä nykyistä täsmällisempää sääntelyä että laajempaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Rahoitusmarkkinoiden valvonnan tavoitteena on erityisesti tallettajien ja sijoittajien aseman turvaaminen sekä luottamuksen säilyttäminen rahoitusmarkkinoihin ja niiden vakautteen sekä niillä toimiviin yhteisöihin.

Pankkien ja muiden luottolaitosten valvonta käsittää toimilupien myöntämisen, toiminnan lainmukaisuuden sekä riskien, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden valvonnan. Arvopaperimarkkinoiden valvonnessa on toimilupien myöntämisen ohella valvottava, että arvopapereiden liikkeeseenlaskijat, arvopaperinvälittäjät, kaupankäynnin järjestäjät ja sijoittajat toimivat lakien vaatimalla tavalla. Erityisesti on valvottava, että tiedonantovelvollisuus täytetään eikä markkinoilla syylistytä kurssimanipulaatioon eikä sisäpiirin tiedon väärinkäyttöön.

Rahoitusmarkkinoita valvovia viranomaisia ovat valtiovarainministeriö, Suomen Pankki, pankkitarkastusvirasto ja vakuutuslaitosten osalta sosiaali- ja terveysministeriö. Lisäksi rahoitusmarkkinoita valvovat muun muassa kuluttaja-asiamies, kilpailuvirasto ja tietosuojavaltuutettu. Paikallispankkien valvonnessa

pankkitarkastusvirasto tekee yhteistyötä osuuspankkitarkastuksen ja säästöpankkitarkastuksen kanssa.

1.1. Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö vastaa rahoitusmarkkinalainsäädännön kehittamisestä sekä myöntää valvottaville toimiluvan, vahvistaa muun muassa niiden yhtiöjärjestyksen ja säännöt sekä myöntää eräitä muita lupia. Valtiovarainministeriöllä on oikeus peruuttaa antamansa lupa ja asettaa pankki selvitystilaan. Osuuskuntien säästökassat ovat valtiovarainministeriön suora valvonnessa.

Ministeriöllä on yleinen vastuu siitä, että pankkitarkastusvirastolla on tehtäviensä suorittamiseksi riittävät valtuudet ja voimavarat.

1.2. Pankkitarkastusvirasto

Pankkitarkastusvirasto toimii pankkitarkastusvirastosta annetun lain (1273/90) mukaisesti hallinnollisesti valtiovarainministeriön yleisen osaston alaisuudessa ja saa rahoituksensa valtion talousarviosta. Viraston toiminnasta aiheutuvat kustannukset peritään valtiolle vuosittain valvottavilta.

Pankkitarkastusviraston valvottavia ovat:

- talletuspankit ja niiden vakuusrahastot
- rahoitustoimintalaissa tarkoitettut luottolaitokset,
- rahastoyhtiöt,
- arvopaperinvälitysliikkeet,
- arvopaperipörssit,
- arvopaperinvälittäjien yhteisöt,
- optioyhteisöt,
- johdannaismarkkinoilla toimivat välittäjät ja markkinatakaajat,
- meklarit,
- ulkomaisten luottolaitosten edustustot ja sivukonttorit,
- arvo-osuusyhdistys,
- osakekeskusrekisteriä hoitava osuuskunta,
- arvo-osuusrekisterin pitäjät.

Tämän lisäksi pankkitarkastusvirasto valvoo ja ohjaa säästöpankkitarkastuksen ja osuuspankkitarkastuksen toimintaa.

Pankkitarkastusvirasto valvoo myös valvot-

tavien konserneihin kuuluvia yhtiöitä ja yhteisöjä. Virasto valvoo myös, että pörssiyhtiöt, sopimusmarkkinayhtiöt ja sijoittajat täyttävät arvopaperimarkkinalain mukaiset velvollisuutensa.

Viraston tehtävänä on varmistaa, että valvottavat toimivat lakien, asetusten sekä viranomaisten antamien määräysten ja ohjeiden sekä yhtiöjärjestyksensä tai sääntöjensä mukaisesti. Vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja riskien seuranta ovat viime aikoina muodostuneet yhä tärkeämmiksi. Pankkitarkastusviraston valvonta kohdistuu erityisesti liian suurten luotto- ja muiden riskikeskittymien ehkäisyyn ja hallittuun purkamiseen.

Talletuspankin maksuvalmiuden on oltava sen toimintaan nähden riittävällä tavalla turvattu eikä pankki saa vaarantaa vakavaraisuuttaan ottamalla liian suuria riskejä. Pankilla on lisäksi oltava toimintaansa nähden riittävät riskien valvontajärjestelmät.

Arvopaperi- ja johdannaismarkkinoilla pankkitarkastusvirasto valvoo arvopaperipörssejä, välittäjien ja sijoittajien toimintaa, arvopaperien markkinointia, liikkeeseenlaskijan tiedottamisvelvollisuuden noudattamista ja arvosuusjärjestelmän toimintaa. Seuraamalla arvopaperien kurssi- ja volyyimikehitystä virasto voi puuttua kurssimanipulaatioon ja sisäpiirikauppoihin.

Virasto suorittaa valvontatehtävänsä antamalla valvottaville ohjeita ja määräyksiä, tekemällä tarkastuksia, pitämällä jatkuvaa yhteyttä valvottaviin sekä analysoimalla niitä koskevia tietoja.

Virastolla on tarvittaessa mahdollisuudet puuttua valvottaviensa toimintaan. Se voi tiettyissä tapauksissa esittää valvottavan osingonjakoa rajoitettavaksi. Virasto voi myös asettaa erityisen asiamiehen valvomaan valvottavan toimintaa, jos sen hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta, varomattomuutta tai väärinkäytöksiä. Jos valvottava rikkoo lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, valtiovarainministeriö voi pankkitarkastusviraston esityksestä peruuttaa sen toimiluvan.

Virasto pyrkii myös yhteistyössä kilpailuviraston kanssa estämään ja purkamaan haitallisia kilpailunrajoituksia toimialallaan. Kuluttajansuojaa koskevista markkinointi- ja sopimusehtoasioissa virasto toimii yhteistyössä kuluttaja-asiamiehen toimiston kanssa.

1.3. Suomen Pankki

Suomen Pankin asema rahoitusmarkkinoiden valvonnassa perustuu sen asemaan keskuspankkina. Sen näkökulma pankkien valvonnassa on rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaaminen. Tällöin keskuspankin valvonnan kohteena ovat erityisesti sellaiset pankit, joiden mahdolliset ongelmat voisivat uhata koko pankkijärjestelmän toimintaa. Välittömiä pankkien valvontaan liittyviä tehtäviä Suomen Pankilla on valuuttalain nojalla.

Suomen Pankin pankkien valvontaan liittyvien tehtävien oikeudellinen peruste on Suomen Pankin ohjesäännön (365/25) 1 §:ssä, jonka mukaan Suomen Pankin tehtävänä on Suomen rahalaitoksen pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä maan rahaliikkeen edistäminen ja helpottaminen. Rahalaitoksen pitämisen vakavalla ja turvallisella kannalla edellyttää, että Suomen Pankki seuraa rahoitusmarkkinoilla toimivien yhteisöjen, ennenkaikkea pankkien, toiminnan luotettavuutta. Tätä tehtävää keskuspankki pystyy hoitamaan vain, jos sillä on riittävä kuva rahoitusmarkkinoiden keskeisten yksiköiden tilasta ja lisäksi varmuus siitä, että keskuspankkipoliittiset tavoitteet voidaan saavuttaa. Suomen Pankin ylläpitämän keskuspankkirahoitukseen oikeutettuihin pankkeihin kohdistuvan seurantajärjestelmän avulla voidaan riskien valvonnan lisäksi arvioida keskuspankkipoliittisten toimenpiteiden vaikutusta pankkien toimintaan.

Suomen Pankki puuttuu suoraan pankkien toimintaan valuuttalakiin perustuvien valuuttamääräysten avulla. Se myöntää valuuttapankkioikeudet ja niitä suppeammat valuuttatoimintaoikeudet. Suomen Pankki on näissä luovissa rajoittanut pankkien ja luottolaitosten sekä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa vakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia ottaa valuuttariskejä määräämällä niiden kulloinkin käytettävissä olevat valuutta-asetat.

1.4. Osuuspankkitarkastus ja säästöpankkitarkastus

Paikallispankkien tarkastusta suorittavat pankkitarkastusviraston lisäksi osuuspankkitarkastus ja säästöpankkitarkastus, joilla on lain mukaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuin pankkitarkastusvirastolla. Osuuspankkitarkastus ja säästöpankkitarkastus huolehtivat

muun muassa tarkastuskäynneistä, joista tehdyt tarkastusraportit toimitetaan pankkitarkastusvirastolle. Säästöpankkien ja osuuspankkien keskusjärjestöt asettavat nämä tarkastuselimet. Tarkastusjohtajan ja tarkastajan nimittämistä koskeva päätös alistetaan pankkitarkastusviraston vahvistettavaksi.

1.5. Sosiaali- ja terveysministeriö

Säännökset vakuutusyhtiöiden valvonnasta sisältyvät vuonna 1979 annettuun vakuutusyhtiölakiin (1062/79) sekä vuonna 1991 annettuun asetukseen sosiaali- ja terveysministeriöstä (1176/91).

Sosiaali- ja terveysministeriössä vakuutusasiat kuuluvat vakuutusosastolle, jossa vakuutus-tarkastusta hoitaa erityisesti yksityisvakuutus-toimisto. Osaston tehtäviin kuuluu myös vakuutuslainsäädännön valmistelu. Vakuutusyhdistysten toiminnan valvontaa varten toimii ministeriön ohjauksen ja valvonnan alaisena erityinen vakuutusyhdistystarkastus, jonka asettavat vakuutusyhdistysten keskusjärjestöt.

Vakuutusyhtiön perustamiseen vaaditaan valtioneuvoston antama toimilupa. Perimmäisenä tarkoituksena on varmistaa, että perustettavaksi aiotulla vakuutusyhtiöllä on alusta alkaen riittävät laissa vaaditut toimintaedellytykset. Tällä turvataan vakuutusyhtiön asiakkaiden — vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja korvauksensaajien — edut alkavassakin yrityksessä. Vakuutusyhtiön toimilupa tai yhtiön toimiluvan laajentaminen voidaan kieltää vain siinä tapauksessa, että aiotun liikkeen harkitaan vaarantavan tervettä kehitystä vakuutus-alalla.

Sosiaali- ja terveysministeriön valvonta on laajaa ja kattaa vakuutusyhtiöiden koko toiminnan. Tällöin valvotaan, että vakuutusyhtiö noudattaa lakia, toimilupaansa, yhtiöjärjestyksensä tai vakuutusta varten vahvistettuja perusteita tahi ministeriön lain nojalla antamia määräyksiä.

Erityisesti valvonnalla pyritään varmistamaan, että vakuutusyhtiöt täyttävät lain ja ministeriön määräysten mukaiset vakavaraisuusvaatimukset. Toiminnan aikana yhtiöllä tulee olla lain ja määräysten mukainen toimintapääoma, joka on suhteutettu yhtiön vakuutusliikkeen laajuuteen. Vakuutusliikkeen valvonnan osalta tärkeää on, miten yhtiön vas-

tuuvelka, vakuutussopimuksista aiheutuva vastuu lasketaan, ja miten se on yhtiön yhtiön varallisuudella katettu.

Vastuuvelan kattaminen ohjaa välillisesti yhtiön sijoitustoimintaa sen vuoksi, että laissa ja ministeriön määräyksissä on vaatimukset siitä, minkälaisilla varoilla vastuuvelka katetaan. Laajemminkin ministeriö seuraa vakuutusyhtiön sijoitustoimintaa ja on antanut sen järjestämisestä ja valvomisesta määräyksiä.

Vakuutusyhtiön tulee myös täyttää niin sanotun solvenssitestin vaatimukset. Testissä otetaan erityisesti huomioon liikkeen laajuuden lisäksi sen riskien sisältö ja jakautuminen.

Vakuutusmaksujen oikean tason varmistamiseksi sekä turvaavuuden että kohtuullisuuden osalta ministeriön suorittamaan valvontaan liittyy maksuperusteiden vahvistaminen. Tämä koskee lakisääteisten vakuutusten lisäksi henkija eläkevakuutusta ja muuta pitkäaikaista vakuutusta. Myös osan vakuutusehdoista ministeriön vahvistaa.

Vakuutustarkastuksen toiminnasta aiheutuvat kustannukset katetaan valvottavilta perittävillä valvontamaksuilla.

Kilpailulainsäädännön ja kuluttajansuojalainsäädännön asianmukaista soveltamista vakuutuslalla valvoo ministeriö sen lisäksi että myös erityisviranomaisilla on vakuutuslalla toimintavaltuuksia.

1.6. Kuluttaja-asiamies

Kuluttajansuojalakia (38/78) sovelletaan oikeuskäytännön mukaan sijoituspalveluja lu-kuunottamatta myös pankkipalveluihin. Lisäksi talletuspankkien toiminnasta annettuun lakiin (1268/90) on sisällytetty tätä laajempia asiakkaansuojaa koskevia velvoitteita, joita sovelletaan myös asiakkaina oleviin elinkeinonharjoittajiin.

Kuluttajansuojaviranomaisten ja pankkitarkastusviraston toimivalta on rinnakkainen. Sopimusehtojen kohtuullisuutta ja markkinoinnin lainmukaisuutta kuluttajien kannalta valvovat sekä kuluttaja-asiamies että pankkitarkastusvirasto. Muiden asiakkaiden kuin kuluttajien osalta sopimusehtoja ja markkinointia valvoo pankkitarkastusvirasto. Viime kädessä sopimusehtojen kohtuullisuutta ja markkinoinnin lainmukaisuutta koskevat kysymykset ratkaisee markkinatuomioistuin.

1.7. Kilpailuvirasto

Kilpailulainsäädännön lähtökohtana on terveen ja toimivan kilpailun turvaaminen. Kilpailunrajoituslain (480/92) mukaan vahingolliset kilpailunrajoitukset ovat kiellettyjä. Talletuspankkien toiminnasta annettu laki täydentää pankkien osalta varsinaista kilpailulainsäädäntöä. Yleistä kilpailulainsäädäntöä valvoo kilpailuvirasto. Talletuspankkilakiin liittyviä kilpailunrajoitusasioita valvoo kuitenkin sen rinnalla pankkitarkastusvirasto. Tämän vuoksi virastojen on talletuspankkilain määräysten mukaisesti oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Viime kädessä kilpailun rajoitusten vahingollisia vaikutuksia koskevat kysymykset käsittelee kilpailuneuvosto.

2. Ongelmat

Rahoitusmarkkinoiden valvonnan merkittävän ongelma on, että resursseja ei ole riittävästi käytettävissä. Lainsäädännön muutokset ovat tuoneet pankkitarkastusviraston valvonnan kohteeksi huomattavan määrän uusia yhteisöjä. Kun valvottavat olivat vielä 1980-luvun puolivälissä pääasiassa talletuspankkeja, valvoo virasto tällä hetkellä kaikkien ammattimaisesti rahoitusmarkkinoilla toimivien yhteisöjen toimintaa. Myös valvonnan sisältö on muuttunut sekä lainsäädännön että markkinoiden kehityksen vuoksi huomattavasti aikaisempaa vaativammaksi.

Valvontaresurssien niukkuus on suurin ongelma nimenomaan pankkitarkastusvirastolle, jonka vastuulle rahoitusmarkkinalainsäädäntö valvonnan asettaa. Valtion budjettikehyksen rajoitukset ovat käytännössä vaikeuttaneet viraston resurssien saatavuutta. Lisääntyvä valvontaviranomaisten kansainvälinen yhteistyö kärjistää tätä resurssien riittävyyden ongelmaa.

Pankkien valvonnassa sovelletaan pankkitarkastusviraston ja Suomen Pankin kesken sovittua tehtävien jakoa, jolla on pyritty karsimaan päällekkäisyyttä käytännön valvontatyössä. Tämä ei kuitenkaan poista sitä päällekkäisyyttä, joka syntyy kummankin organisaation erikseen analysoidessa ja arvioidessa valvottavan rahoituslaitoksen taloudellista tilaa ja toimintaedellytyksiä.

Valvonnassa esiintyviä ongelmia ei voida kuitenkaan ratkaista pelkästään valvontayhteistyötä tiivistämällä. Rahoitusmarkkinoiden

valvonta on kiireellisesti järjestettävä siten, että valvonnan päällekkäisyydet voidaan poistaa ja resurssit voidaan kohdistaa sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Valvonnan uudelleen organisoimilla sekä varmistamalla viranomaisten välinen tiedonvaihto nykyiset resurssit saadaan entistä tehokkaampaan käyttöön. Meneillään oleva pankkikriisi huomioon ottaen yksittäisten pankkien valvonta tulisi voida kytkeä myös kansantalouden tilannetta koskevaan analyysiin.

Pankkitarkastusvirastolla on käytettävissään tehosteita päätöstensä täytäntöönpanon turvaamiseksi. Sillä on oikeus kieltää valvottavansa päätöksen toimeenpano, jos päätös on lainvastainen, ja se voi myös velvottaa uhkasakolla valvottavan täyttämään velvollisuutensa. Eräitä kuluttajansuoja- ja kilpailulainsäädäntöön liittyviä poikkeuksia lukuun ottamatta pankkitarkastusviraston päätöksistä on valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Suomen Pankilla puolestaan on mahdollisuus käyttää sanktioita valuuttalain soveltamisalaan liittyvissä kysymyksissä eli lähinnä pankkien valuuttatoimintalupaan liittyvien ehtojen määrittämisessä. Lisäksi Suomen Pankki asettaa ehtoja pankeille myöntäessään niille oikeuden keskuspankkirahoitukseen. Suomen Pankin ratkaisuihin ja päätöksiin ei kuitenkaan ole niiden keskuspankkipoliittisen luonteen vuoksi säädetty valitusoikeutta.

Koska Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston ratkaisut voivat kohdistua osin samoihin käytännössä esille tuleviin kysymyksiin, voi päätösten erilaisen oikeudellisen luonteen vuoksi syntyä vaikeita ongelmia päätösten oikeusvaikutuksien osalta. Päällekkäisten ratkaisujen ja ohjeistusten olemassaoloa on pidettävä epäsuotavana, koska se aiheuttaa epäselvyyttä valvottavien keskuudessa.

3. Kansainvälinen vertailu

3.1. Pohjoismaat

Norja

Rahoitusmarkkinoiden valvonnasta vastaa Kredittilsynet. Vastuualueeseen kuuluu pankkien, vakuutusyhtiöiden ja arvopaperimarkkinoiden valvonta. Kredittilsynet toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa.

Norjan keskuspankki (Norges Bank) on par-

lamentin nimeämän valvontakomission alainen ja toimii läheisessä yhteistyössä hallituksen ja valtiovarainministeriön kanssa. Hallitus nimittää johtokunnan jäsenet, ja sillä on oikeus antaa ohjeita keskuspankille. Keskuspankin on myös vastattava hallituksen ja valtiovarainministeriön esittämiin kysymyksiin. Keskuspankki valvoo pankkien kassavarantovelvoitteiden sekä laina- ja takausrajoitteiden noudattamista.

Norjassa on meneillään rahoitusmarkkinoiden valvonnan uudelleenjärjestely. Vaihtoehtoina ovat valvonnan sulauttaminen keskuspankkiin tai valvontaviranomaisen itsenäisyyden ja riippumattomuuden korostaminen. Asia ratkeaa syksyn aikana.

Ruotsi

Rahoitusmarkkinoiden valvonnasta vastaa Finansinspektion. Vastuualueeseen kuuluu pankkien, vakuutusyhtiöiden ja arvopaperimarkkinoiden valvonta. Vakuutustarkastus yhdistettiin pankkitarkastukseen 1.7.1991. Finansinspektion toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa.

Ruotsin keskuspankin (Sveriges Riksbank) korkein johto muodostuu eduskunnan pankki-valtuusmiehistä. Pankin johtokunnan nimittää käytännössä hallitus. Keskuspankki osallistuu pankkeja koskevan lainsäädännön valmisteluun, valvoo rahalaitosten koti- ja ulkomaisia toimintoja sekä arvopaperiemiisioita.

Ennen uuden valvontaviranomaisen perustamista vuosi sitten Ruotsissa harkittiin rahoitusmarkkinoiden valvontatehtävien siirtämistä keskuspankkiin.

Tanska

Rahoitusmarkkinoiden valvonnasta vastaa Finanstilsynet. Vastuualueeseen kuuluu pankkien, vakuutusyhtiöiden ja arvopaperimarkkinoiden valvonta. Vakuutustarkastus yhdistettiin pankkitarkastukseen vuonna 1988. Finanstilsynet toimii teollisuusministeriön alaisuudessa.

Tanskan keskuspankin (Danmarks Nationalbank) johto koostuu valtuuskunnasta, valtuuskunnan työvaliokunnasta ja johtokunnasta. Valtuuskunnassa on 25 jäsentä, joista 8 on nimitettävä eduskunnasta. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimii valtiovarainministeri. Val-

tuuskunnan työvaliokunta koostuu kahdesta hallituksen ja viidestä valtuuskunnan nimittämästä jäsenestä. Hallitus nimittää johtokunnan puheenjohtajan ja valtuuskunta nimittää muut kaksi johtokunnan jäsentä. Keskuspankki ei suoranaisesti osallistu pankkivalvontaan, mutta kriisitilanteessa se on toiminut tiiviissä yhteistyössä valvontaviranomaisten kanssa.

Myös Tanskassa on harkittu pankkitarkastuksen siirtämistä keskuspankin alaisuuteen.

3.2. Eräät muut maat

Iso-Britannia

Talletuksia vastaanottavien laitosten valvonnasta vastaa keskuspankki, Bank of England. Keskuspankki toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa. Vakuutustoimintaa ja arvopaperimarkkinoita valvovat erilliset viranomaiset.

Keskuspankissa pankkivalvontaosaston toiminnasta vastaa lautakunta, Board of Banking Supervision, jonka jäsenet nimittää keskuspankin pääjohtaja yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Jäseniä ovat pääjohtajan lisäksi varapääjohtaja, pankkitarkastuksesta vastaava johtaja sekä viisi asiantuntijajäsentä.

Ranska

Pankkivalvonnasta vastaa keskuspankin (Banque de France) yhteydessä toimiva pankkikomissio, La Commission Bancaire, ja tarkastustoiminnassa käytetään keskuspankin henkilökuntaa. Keskuspankki toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa. Vakuutustoimintaa ja arvopaperimarkkinoita valvovat erilliset valtiovarainministeriön alaiset viranomaiset.

Pankkikomission puheenjohtaja on keskuspankin pääjohtaja ja jäseninä ovat valtiovarainministeriön kansliapäällikkö sekä neljä valtiovarainministeriön nimittämää jäsentä.

Saksa

Keskuspankki (Deutsche Bundesbank) ja liittovaltion pankkitarkastusvirasto (Bundesaufsichtsamt) vastaavat yhdessä pankkivalvonnasta. Laillisuusvalvonnassa on valtiovarainministeriön alaisuudessa toimivalla pankkitarkastusvirastolla kuitenkin keskeinen asema. Vakuu-

Valvontaviranomaisten tehokkaan toiminnan esteenä eivät saa olla puutteelliset voimavarat tai epäselvyydet toimivallassa, tehtävissä ja vastuussa.

Rahoitustarkastusta koskevan lainsäädäntöuudistuksen keskeisenä tavoitteena on varmistaa rahoitusmarkkinoiden valvonnan tavoitteiden määrittäminen kokonaisuuden kannalta niin, että käytettävissä olevat voimavarat voidaan järkevästi suunnata tarpeelliseksi ja välttämättömiksi katsottuihin kohteisiin. Tämä edellyttää riittävää kokonaisnäkemystä paitsi itse valvonnasta ja sen painopistealueista myös lainsäädännön kehittämistarpeista. Valvonnassa on voitava ottaa huomioon rahoitusmarkkinoiden toiminta voimassa olevan aineellisen lainsäädännön mukaisesti. Erityisen tärkeää on pystyä varmistumaan myös yleisemmältä kannalta rahoitusmarkkinoilla toimivien yhteisöjen, ennen kaikkea pankkien, toiminnan luotettavuudesta, jotta jatkossa voitaisiin ennakolta ehkäistä vakavien, koko kansantaloutta uhkaavien häiriöiden syntyminen rahoitusmarkkinoilla.

Rahoitusmarkkinoiden valvonnan kannalta on välttämätöntä, että valvontaan osoitetaan riittävät voimavarat, jotta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voidaan ennakoida häiriötilanteiden syntyminen ja ehkäistä ongelmien paheneminen. Vakavan häiriötilanteen vallitessa on toiminnan painopistettä voitava muuttaa nopeasti ja joustavasti kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti jäykkien ja muodollisten resurssijärjestelmien estämättä.

Rahoitusmarkkinoiden nopea kehittyminen ja erilaisten yhteisöjen ja uusien rahoitusmarkkinoilla käytössä olevien instrumenttien luominen edellyttävät seuranta- ja valvontajärjestelmien kehittämisen lisäksi valvontaviranomaisten toimivallan ja keskinäisen työnjaon selkeyttämistä. Kussakin tilanteessa on voitava selkeästi osoittaa toimivaltainen viranomainen, jolle valvontavastuu kuuluu. Koska valvontaan voi liittyä myös erilaisten pakotteiden ja tehosteiden käyttöä, on valvottavan oikeussuojan kannalta välttämätöntä, että viranomaisen toimivalta on mahdollisimman yksiselitteisesti määritetty.

5. Keinot

5.1. Rahoitustarkastuksen perustaminen

Edellä olevien tavoitteiden toteuttamiseksi

ehdotetaan, että rahoitusmarkkinoiden valvonta keskitettäisiin Suomen Pankin yhteyteen perustettavaan erityiseen yksikköön — rahoitustarkastukseen. Pankkitarkastusvirasto lakkautettaisiin, virastosta säädetty laki kumottaisiin ja sen sijaan säädettäisiin rahoitustarkastuslaki. Vakuutus toiminnan valvonta jäisi sosiaali- ja terveystieteiden tehtäväksi.

Rahoitustarkastuksen asema Suomen Pankissa järjestettäisiin niin, että se olisi rahoitusmarkkinoiden lainmukaisuuden valvonnassa riippumaton Suomen Pankista keskuspankkina. Rahoitustarkastus valvoisi rahoitusmarkkinoita ja niillä toimivia yhteisöjä rahoitusmarkkinoita sääntelevistä erityislaeista ilmenevällä tavalla.

Rahoitustarkastuslailla ja Suomen Pankin ohjesääntöön tehtävillä muutoksilla määritettäisiin rahoitustarkastuksen oikeudellinen asema ja tehtävät. Rahoitustarkastus olisi oikeudellisesti osa Suomen Pankkia ja siten Suomen Pankkia koskevien hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen säännöksiensä sekä muun lainsäädännön alainen rahoitustarkastuslakiin sisällytettävien poikkeuksien. Rahoitusmarkkinoiden valvonnan keskittäminen keskuspankin yhteyteen mahdollistaisi valvonnan koordinoimisen ja yhteisten valvonta- ja tutkimusresurssien tehokkaan käytön.

Rahoitustarkastuksen päätöksenteon ja Suomen Pankin päätöksenteon keskuspankkina tulisi olla eriytettyjä toisistaan. Näin voitaisiin turvata yhtäältä rahoitustarkastuksen säännöksiin tarkoin sidottu harkintavalta ja toisaalta keskuspankkipoliittisen päätöksenteon tarpeellinen liikkumavara.

Rahoitustarkastuksen siirtyminen Suomen Pankkiin merkitsee pankkitarkastusvirastoon sovellettujen, välitöntä valtionhallintoa koskevien ohjaus-, valvonta- ja suunnittelujärjestelmien lakkaamista ja muuttumista Suomen Pankin vastaaviksi järjestelmiksi. Valtion virastoja ja laitoksia koskevat säädökset ja määräykset olisivat voimassa ilman erityissäännöksiä vain siltä osin kuin ne koskevat Suomen Pankkia. Koska rahoitustarkastuksen käsittelemät asiat koskevat yksittäisiä oikeussubjekteja, joudutaan menettelytapoihin ja asianosaisten oikeussuojan turvaamiseen kiinnittämään huomiota. Tämän vuoksi muun muassa hallintomenettelyä koskevia lakeja ja lakia muutoksenhausta hallintoasioissa sovellettaisiin rahoitustarkastukseen.

Rahoitustarkastus ei kuuluisi valtion budjet-

titalouden piiriin, vaan olisi osa Suomen Pankin resurssihallintoa. Pankki huolehtisi jatkossa rahoitustarkastuksen ylläpidosta aiheutuvista henkilöstö- ym. juoksevista kustannuksista, jotka perittäisiin myöhemmin valvottavilta. Rahoitustarkastus kuuluisi Suomen Pankin normaalien resurssien ja menobudjetin piiriin, osallistuisi toiminnan suunnitteluun ja sen henkilöstö- ja menobudjetin osana Suomen Pankin budjettia. Suomen Pankin johtokunnan resurssipäätökset muodostaisivat puitteet, joiden rajoissa rahoitustarkastus puolestaan voisi itsenäisesti päättää resurssien tarkemmasta kohdentamisesta kulloinkin vallitsevien tarpeidensa mukaisesti. Rahoitustarkastuksen henkilöstö olisi palvelussuhteessa Suomen Pankkiin sen virkamiehinä ja siten pankkia koskevien virkamiesoikeudellisten säännösten alainen. Rahoitustarkastuksen henkilöstö kuuluisi pankissa sovellettujen neuvottelu-, sopimus- ja eläkejärjestelyjen piiriin, jotka pääpiirteissään noudattavat valtionhallinnon vastaavia järjestelmiä.

Rahoitustarkastuksen toimivalta suhteessa Suomen Pankkiin keskuspankkina järjestettäisiin niin, että vaikka Suomen Pankki ei voisi-kaan puuttua rahoitustarkastuksen tekemisiin yksittäisiin laillisuusvalvontaan liittyviin päätöksiin, olisi pankilla välillisesti mahdollisuus vaikuttaa sellaisiin kysymyksiin, joilla on merkitystä rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonnan kannalta. Tämä tapahtuisi rahoitustarkastuksen johtokunnassa, jossa Suomen Pankilla olisi edustajansa jäsenenä. Rahoitustarkastuksen johtokunnan tulisi ottaa huomioon pankin johtokunnan rahoitusmarkkinoiden vakauden ylläpitämistä koskevat yleisohjeet vahvistaessaan valvontaa varten ohjeet periaatteellisesti tärkeistä asioista.

Rahoitustarkastuksen toimivaltaan kuuluvissa laillisuus- ja kysymyksissä olisi toimivaltajako jäykkä rahoitustarkastuksen ja keskuspankkina toimivan Suomen Pankin välillä. Rahoitustarkastuksella olisi itsenäinen päätösvalta näissä kysymyksissä eikä se voisi alistaa niitä pankin johtokunnan päätettäväksi, jolla myöskään ei olisi oikeutta vaatia niitä ratkaistavakseen.

Muutoksenhakuoikeus rahoitustarkastuksen päätöksistä noudattaisi nykyistä muutoksenhakujärjestelmää pankkitarkastusviraston päätöksistä. Suomen Pankin keskuspankkitoimintansa yhteydessä tekemistä päätöksistä ja ratkaisuksista ei ole säännönmukaista muutoksenhakuoikeutta. Muutoksenhakuoikeus on mah-

dollista säännöstää selväpiirteisesti, koska se kohdistuu vain rahoitustarkastuksen tekemiin ratkaisuihin rahoitustarkastuslain ja rahoitusmarkkinoita koskevien erityislakien säännöksistä tarkemmin ilmenevin edellytyksin.

Rahoitustarkastuksella olisi nykyiseen tapaan oikeus antaa määräyksiä ja ohjeita valvottaville yhteisöille asianomaisten erityislakien mukaisesti. Pankkivaltuuston vahvistamassa työjärjestyksessä olisi määräykset rahoitustarkastuksessa noudatettavasta päätösmenettelystä rahoitusmarkkinoiden valvontaan kuuluvissa asioissa.

5.2. Rahoitustarkastuksen organisaatio

5.2.1. Rahoitustarkastusta koskevat säännökset

Rahoitustarkastusta koskevat tarpeelliset säännökset annettaisiin rahoitustarkastuslaissa, joka nivellettäisiin Suomen Pankin ohjesääntöön. Lisäksi rahoitustarkastuksen toimintaa koskisivat edelleenkin rahoitusmarkkinoiden toimintaa sääntelevät erityislait. Rahoitustarkastuslakiin sijoitettaisiin säännökset rahoitustarkastuksen tehtävistä ja oikeuksista, päätösvallasta ja -menettelystä, muutoksenhausta sekä muusta tarpeellisesta, mm. salassapidosta. Lisäksi laissa olisi erityissäännökset rahoitusmarkkinoiden valvontaan liittyvästä yhteistyöstä ja koordinoinnista.

Rahoitustarkastuksen Suomen Pankkiin siirtymisen vuoksi joudutaan myös Suomen Pankin nykyistä lakina säädettyä ohjesääntöä (365/25) muuttamaan tarpeellisilta osiltaan. Samassa yhteydessä ehdotetaan Suomen Pankin ohjesäännön nimike muutettavaksi laiksi Suomen Pankista. Lisäksi ehdotetaan, että ohjesäännön tässä yhteydessä muutettavissa säännöksissä käytetään ”pankkivaltuusmies” -käsitteen sijasta hallitusmuodon 73 §:n (1077/91) ja valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n (1078/91) mukaista ”pankkivaltuutettu” -käsitettä.

Suomen Pankin ohjesääntöön ehdotetaan tehtäväksi vain sellaiset muutokset, jotka ovat välttämättömiä tässä yhteydessä. Mahdolliset muut uudistustarpeet ehdotetaan toteutettaviksi Suomen Pankkia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Koska rahoitusmarkkinoiden kokonaisvalvonta kuuluisi Suomen Pankille, täytyisi Suomen Pankin tehtäviä säätelevään lakiin eli Suomen Pankin ohjesääntöön tehdä tarpeellinen lisäys. Tämän

vuoksi ehdotetaan ohjesäännön 1 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa lakiviittauksin todetaan lyhyesti rahoitustarkastuksesta säädettyvän erillisellä lailla. Lisäksi ohjesääntöä jouduttaisiin täsmentämään pankkivaltuutettujen tehtävien ja johtokunnan toimivallan osalta sekä tekemään siihen teknisluonteisia tarkistuksia tarpeellisilta osilta.

Rahoitustarkastusta koskevan lakiehdotuksen mukaan rahoitustarkastukseen sovelletaan lakia Suomen Pankista ja muita Suomen Pankkia koskevia säädöksiä, jollei rahoitustarkastusta koskevassa laissa toisin säädetä. Vastaava säännös on sisällytetty Suomen Pankista annettavan lain 16 §:ään, joka koskee päätösvallan järjestämistä pankin johtokunnan ja pankkivaltuutettujen kesken. Nykyisen ohjesäännön 17 §:ssä on lueteltu tyhjentävästi pankkivaltuutettujen tehtävät. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisältyisivät heidän rahoitustarkastukseen liittyvät tehtävänsä. Nykyiseen tapaan säännöksessä todettaisiin tehtävät vain luettelona ja tehtävien tarkempi sisältö kävisi ilmi varsinaisista säännöksistä joko Suomen Pankista annettavassa laissa tai rahoitustarkastuslaissa. Ohjesäännön nykyisiä säännöksiä sovellettaisiin sellaisinaan myös rahoitustarkastukseen ja sen henkilöstöön. Säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi lähinnä rahoitustarkastuksen johtokunnan ja johtajan osalta. Sikäli kuin päätösvaltaa henkilöstöön liittyvissä asioissa on rahoitustarkastuksen osalta siirretty sen johtokunnalle, on ohjesäännön asianomaisiin säännöksiin ehdotettu tarpeelliset muutokset.

5.2.2. Eduskunnan pankkivaltuutettujen tehtävät

Suomen Pankin hallintoa ja hoitoa valvovat eduskunnan pankkivaltuutetut hallitusmuodon 73 §:n, valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n ja Suomen Pankin ohjesäännön 15 §:n mukaisesti. Myös rahoitustarkastuksen hallinnon ja hoidon valvonta kuuluisi pankkivaltuutetuille. Koska rahoitustarkastus olisi osa Suomen Pankkia, ei valtiopäiväjärjestyksen sanottua kohtaa tarvitsisi muuttaa. Pankkivaltuutettujen rahoitustarkastukseen liittyvät tehtävät sisällytettäisiin Suomen Pankin ohjesääntöön. Lisäksi muutettaisiin tarpeellisilta osiltaan eduskunnan pankkivaltuutettujen johtosääntöä.

Pankkivaltuutettujen tehtävät rahoitustarkastuksen toiminnan valvojina vastaisivat asi-

allisesti niitä tehtäviä, jotka pankkivaltuutetuilla on Suomen Pankin valvonnassa lukuunottamatta keskuspankkipoliittista päätöksentekoa ja eräitä muita rahoitustarkastuksen toimintaan liittymättömiä asioita. Rahoitustarkastuksen osalta pankkivaltuutettujen päätehtävänä olisi sen toiminnan valvonta. Pankkivaltuutetut sisällyttäisivät toimintakertomukseensa myös rahoitustarkastuksen toimintaa käsittelevän osuuden ja antaisivat sen sitten eduskunnan talousvaliokunnalle osana Suomen Pankkia koskevaa kertomusta.

Rahoitustarkastusta koskevissa palkkaus- ja eläkeasioissa pankkivaltuutetut tekisivät toimivaltaansa kuuluvat päätökset osana Suomen Pankin säännönmukaisia henkilöstöpoliittisia ratkaisuja. Lisäksi he käsitelisivät rahoitustarkastuksen ylintä johtoa koskevat asiat eli nimittäisivät Suomen Pankin, valtiovarainministeriön ja tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön ehdotusten perusteella niiden edustajat rahoitustarkastuksen johtokuntaan ja määräisivät sen jäsenten palkkiot. He tekisivät nimitysehdotuksen valtioneuvostolle vapautuneen rahoitustarkastuksen johtajan viran täyttämisestä sekä päättäisivät tämän johtajan palkkaus-, virkavapaus- ja kurinpitoasioista.

Sen sijaan pankkivaltuutetuilla ei olisi rahoitustarkastuksen varsinaisiin tehtäviin liittyvää päätösvaltaa. Tämä olisi sopusoinnussa sen kanssa, että eduskunta pankkivaltuuston välityksellä ei osallistu hallintoviranomaiselle kuuluviiin toimeenpanovallan piiriin kuuluviiin tehtäviin. Pankkivaltuutetut vahvistaisivat rahoitustarkastukselle työjärjestyksen, josta ilmenisivät rahoitustarkastuksessa noudatettava hallintoasioiden käsittely ja päätöksentekomenettely sekä rahoitusmarkkinoiden valvonnassa että rahoitustarkastuksen sisäisissä hallinnollisissa asioissa.

5.2.3. Rahoitustarkastuksen johto

Rahoitustarkastuksen johtokunnassa olisivat edustettuina keskeiset rahoitusmarkkinoiden toimintaa valvovat viranomaiset. Tällä pyritäisiin varmistumaan siitä, että merkittävisissä periaatekysymyksissä harkinta perustuisi eri näkökohtien mahdollisimman monipuoliseen punnintaan.

Rahoitustarkastuksen johtokunnassa on rahoitustarkastuksen johtajan lisäksi kaksi muuta jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet.

Eduskunnan pankkivaltuutetut nimittävät kaksi jäsenistä Suomen Pankin johtokunnan ja valtiovarainministeriön ehdotuksesta kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Rahoitustarkastuksen johtaja kuuluisi johtokuntaan suoraan virkansa nojalla. Sosiaali- ja terveysministeriön edustaja nimitettäisiin lisäjäseneksi johtokuntaan, jos finanssiryhmien syntyminen edellyttää rahoitustarkastuksen ja vakuutusvalvonnan koordinoimista. Johtokunta olisi päätösvaltainen täysilukuisena ja ratkaisisi käsittelemänsä asiat enemmistöpäätöksin. Vakuutusvalvontaa koskevia asioita käsiteltäessä olisi sosiaali- ja terveysministeriön edustajan oltava läsnä. Äänen mennessä tasan tulisi päätökseksi kanta, johon puheenjohtaja on yhtynyt.

Rahoitustarkastuksen johtokunnan ja johtajan välinen työnjako järjestettäisiin niin, että johtokunnan tehtävät luettelaisiin laissa tyhjentävästi ja muu päätösvalta ja rahoitustarkastuksen päätösten täytäntöönpano kuuluisivat johtajalle.

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tärkeimpänä tehtävänä olisi rahoitusmarkkinoiden valvonnan kannalta merkittävien periaatekysymysten ratkaiseminen. Johtokunta vahvistaisi valvontaa varten ohjeet asioista, jotka ovat valvonnan kannalta merkittäviä tai periaatteellisia ja laajakantoisia tai joilla on muuten yleistä merkitystä. Ohjeita vahvistaessaan johtokunnan tulisi ottaa huomioon rahoitusmarkkinoiden vakauteen liittyvät näkökohdat. Tällöin tulisi ottaa huomioon pankin johtokunnan asiaa koskevat yleisohjeet. Lisäksi se vahvistaisi valvottaville annettavat tärkeimmät määräykset ja ohjeet sekä vahvistaisi valvontamaksut. Johtokunnan tehtäviin kuuluisi myös huolehtia viranomaisien välisen yhteistyön ja koordinointin kehittämisestä. Rahoitustarkastuksen johtajalla olisi oikeus saattaa periaatteellisesti tärkeät asiat rahoitustarkastuksen johtokunnan käsiteltäväksi. Johtokunta päättäisi tämän ohella työjärjestyksestä tarkemmin ilmenevällä tavalla tärkeimmistä rahoitustarkastuksen sisäiseen hallintoon kuuluvista kysymyksistä kuten kurinpidosta sekä tärkeimpiä tehtäviä hoitavien virkamiesten ottamisesta ja erottamisesta.

5.2.4. Rahoitustarkastuksen henkilöstö

Rahoitustarkastus ottaisi tarvitsemansa henkilöstön palvelukseen itsenäisesti pankin johto-

kunnan tekemien resurssipäätösten rajoissa. Henkilöstö kuuluisi pankissa noudatetun palkkausjärjestelmän piiriin, joka vahvistetun budjetin kanssa muodostaisi puitteen, jonka mukaisesti rahoitustarkastus itsenäisesti huolehtisi tarvitsemansa henkilöstön ottamisesta eri tehtäviin. Rahoitustarkastuksen johtokunta ottaisi ylimmät virkamiehet ja johtaja muut virkamiehet.

Ne pankkitarkastusviraston palveluksessa olevat henkilöt, jotka siirtyvät Suomen Pankin palvelukseen sen rahoitustarkastusyksikköön, muuttuvat valtion virkamiehistä Suomen Pankin virkamiehiksi ja pankin asianomaisten säännösten soveltamisalan piiriin. Valtion virkamieslaki koskee Suomen Pankin virkamiehiä vain rajoitetusti. Rahoitustarkastuksessa noudatettaisiin Suomen Pankin henkilöstöpoliittisia periaatteita ja menettelytapoja.

Valtion virkaehtolainsäädäntö ei koske Suomen Pankkia. Käytännössä Suomen Pankissa on kuitenkin toteutettu vapaaehtoisuuteen perustuvat neuvottelu-, sopimus- ja yhteistoimintajärjestelmät, jotka ovat rinnastettavissa valtion vastaaviin järjestelmiin.

6. Taloudelliset vaikutukset

Pankkitarkastusvirasto siirtyy budjettitalouden ulkopuolelle 1.4.1993. Käytännössä tästä ei aiheudu valtiontaloudelle nettomääräisiä säästöjä, koska pankkitarkastusviraston toiminnasta aiheutuneet kustannukset on katettu valvontamaksuilla. Pankkitarkastusviraston talousarvio vuodelle 1992 on noin 22,5 miljoonaa markkaa ja talousarvioehdotus vuodelle 1993 noin 7 miljoonaa markkaa.

Valvonnasta aiheutuneet kustannukset on edelleenkin tarkoitus kattaa valvontamaksuilla. Valvontamaksujen kokonaismäärä tulee jonkin verran kasvamaan. Tämä johtuu siitä, että valvonnassa tarvittavien resurssien määrä lisääntyy ja valvontamaksuja määrättäessä on otettava huomioon sellaisia kustannuksia, joita valtion talousarviossa ei ole tähän mennessä kohdennettu pankkitarkastusvirastolle.

Valvonnasta Suomen Pankille aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää ei voida tällä hetkellä luotettavasti arvioida organisointisuunnitelmien ollessa vielä kesken. Suomen Pankille järjestelystä ei kuitenkaan aiheudu sellaisia lisämenoja, joita valvontamaksut eivät kattaisi.

7. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Pankkitarkastusvirastossa olevat 66 virkaa lakkautetaan samalla kun virasto lakkaa. Suomen Pankki perustaa rahoitustarkastukseen järjestelyn toteuttamiseksi tarpeelliset uudet toimet. Käytännössä pankkitarkastusviraston henkilöstö siirtynee pääosin Suomen Pankin rahoitustarkastusyksikköön.

Pankkitarkastusviraston virkojen ja Suomen Pankin toimien etujen tason välillä ei ole olennaisia eroavuuksia. Suomen Pankin henkilöstöllä on oma sopimusjärjestelmänsä ja eläkejärjestelmänsä. Suomen Pankki, pankkitarkastusvirasto ja valtiovarainministeriö sekä asianomaiset henkilöstöjärjestöt neuvottelevat virkasuhteiden siirtymiseen liittyvistä henkilöstöpoliittisista järjestelyistä. Siirtymisestä laaditaan järjestelyasiakirja.

8. Asian valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 16.12.1991 työryhmän, jonka tehtävänä oli 30.4.1992 mennessä laatia ehdotus finanssiryhmäkomitean (Komiteanmietintö 1991:36) mietinnössä ehdotetun rahoitusmarkkinoiden valvontaviranomaisen, rahoitustarkastuksen, perustamiseksi tarvittaviksi säännöksiksi.

Komitea oli tehnyt ehdotuksen rahoitustoiminnan valvonnan keskittämisestä uudelle rahoitustarkastukselle, koska rahoituslaitosvalvontaa oli komitean mielestä tehostettava kiireellisesti. Komitean ehdotus merkitsi itsenäisen julkisoikeudellisen rahoitustarkastusorganisaation perustamista vastaamaan pankkien ja luottolaitosten sekä arvopaperimarkkinoiden toiminnan valvonnasta. Rahoitustarkastus seuraisi myös vakuutusyhtiöiden sijoitustoimintaa siltä osin, kun se on tarpeen rahoitusmarkkinoiden riskikeskittymien valvonnan kannalta ja vastaisi erityisesti finanssiryhmien muodostamisen kokonaisuuksien valvonnasta.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta käsittelee asiaa, ja katsoi että rahoitustarkastus tulisi liittää Suomen Pankin yhteyteen

niin, että sen hallinnollinen asema järjestetään siten, että se olisi riippumaton tehtävässään Suomen Pankin muista tehtävistä. Työryhmälle annettiin tämän tehtävän suorittamiseksi jatkoaikaa 30.9.1992 asti.

Rahoitustarkastustyöryhmän muistiosta (valtiovarainministeriön työryhmämuistio 1992:19) ovat lausuntonsa antaneet: Valtiovarainministeriön henkilöstöosasto ja tulo- ja menoarvio-osasto, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Suomen Pankki, Eduskunnan Pankki, valtuusto, pankkitarkastusvirasto, Säästöpankkiliitto, Osuuspankkien Keskusliitto, Suomen Pankkiyhdistys, Pankkiiriliikkeiden yhdistys r.y., Arvopaperivälittäjien yhdistys r.y., Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, Teollisuuden Keskusliitto ja Helsingin Arvopaperipörssi Osuuskunta.

9. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Tätä esitystä valmistettaessa on otettu huomioon valmisteilla olleet luottolaitostoiminnasta annettava laki ja arvopaperimarkkinain tarkistukset.

Työryhmä on ottanut huomioon eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössään n:o 26/92 vp esittämän kannanoton, jossa valiokunta kiinnitti huomiota pankkivaltuutettujen lisääntyviin tehtäviin ja siihen ovatko sen nykyiset ja mahdollisesti tulevat tehtävät sopusoinnussa keskenään. Valiokunnan mielestä oli tarkkaan harkittava, soveltuvatko yleensä saman elimen, eduskunnan asettamien pankkivaltuutettujen tehtäviin Suomen Pankkia koskevat asiat, valtion vakuusrahaston hallinnoiminen ja mahdollisesti vielä uuden rahoitustarkastuksen hallintoneuvostona toimiminen, kuten on ehdotettu.

Samassa lausunnossa valiokunta edelleen toteaa, että hallinnollisesti rahoitustarkastus on järjestettävä mahdollisimman itsenäiseksi ja riippumattomaksi. Rahoitustarkastuksen on voitava käyttää hyödykseen muissa organisaatioissa olevaa tietoa, ja sen on oltava kiinteässä yhteistyössä etenkin Suomen Pankin kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Rahoitustarkastuslaki

1 Luku. Yleiset säännökset

1 §. Toimivalta

Pykälän mukaan rahoitusmarkkinoita ja niillä toimivien valvontaa varten on Suomen Pankin yhteydessä rahoitustarkastus-niminen yksikkö (rahoitustarkastus) siten kuin tässä laissa ja laissa Suomen Pankista säädetään ja muusta rahoitusmarkkinoita koskevasta lainsäädännöstä sekä Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista johtuu.

Rahoitusmarkkinoiden valvonnalla pyritään turvaamaan tallettajien ja sijoittajien asema sekä säilyttämään luottamus rahoitusmarkkinoihin, joilla tarkoitetaan raha- ja arvopaperimarkkinoita. Valvonta kohdistuu rahoitusmarkkinoiden keskeisiin osiin eli pankkijärjestelmään ja muihin rahoituslaitoksiin sekä arvopaperimarkkinoihin ja niillä toimiviin arvopaperinvälitysliikkeisiin sekä selvitysyhteisöihin samoin kuin liikkeeseenlaskijoihin, markkina- paikkojen ylläpitäjiin ja sijoittajiin. Valvonnan sisältö ja laajuus määräytyvät rahoitusmarkkinoita koskevasta aineellisesta lainsäädännöstä, kuten luottolaitos- ja arvopaperimarkkinalainsäädännöstä.

Rahoitustarkastuksen toimialaan kuuluu valvoa, että rahoitusmarkkinoilla toimivilla toimiluvan saaneilla osapuolilla on riittävät taloudelliset ja muut edellytykset harjoittaa toimintaansa ja että niiden hoitamisessa ja päätöksenteossa noudatettavat menettelytavat ovat asianmukaiset. Lain 2 §:ssä on selvyden vuoksi erikseen lueteltu ne yhteisöt, joita laissa on tarkoitettu valvottavilla, koska näihin nähden rahoitustarkastuksella on erityisiä oikeuksia.

Rahoitustarkastustoiminto kuuluu organisatorisesti Suomen Pankkiin. Rahoitustarkastukselle kuuluvia tehtäviä hoitaa pankkiin perustettava rahoitustarkastus -niminen yksikkö. Osana Suomen Pankkia rahoitustarkastukseen sovelletaan Suomen Pankin valtio-oikeudellisesta asemasta johtuvia säännöksiä. Rahoitustarkastuksen ylläpitäminen ja kustannuksista vastaaminen kuuluu Suomen Pankille, vaikka kustannukset katetaankin jälkikäteen valvotta-

vilta ja muilta rahoitustarkastuksen palveluja käyttäviltä kerättävillä maksuilla.

Pykälän mukaan rahoitustarkastuksen täsmällisempi toimivalta ilmenee rahoitustarkastuslain lisäksi ennen kaikkea rahoitusmarkkinoita koskevasta aineellisesta lainsäädännöstä. Pankkitoimen osalta näitä ovat luottolaitostoinnasta annettu laki (/), liikepankkilaki (1269/90), säästöpankkilaki (1270/90), osuuspankkilaki (1271/90), Postipankki Oy:stä annettu laki (972/87) ja hypoteekkiyhdistyksestä annettu laki (936/78). Sijoitustoimintaa koskevat sijoitusrahastolaki (480/87), laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termineillä (772/88), arvopaperimarkkinalaki (495/89), laki arvopaperinvälitysliikkeistä (499/89) ja arvo-osuusjärjestelmästä annettu laki (826/91).

Rahoitustarkastuksen toimialaa rahoitusmarkkinoiden valvonnassa rajaavat lainsäädännön muille viranomaisille antamat valvontatehtävät. Rahoitustarkastuksen toimialaan eivät kuuluisi esimerkiksi Suomen Pankin keskuspankkitehtävän piiriin kuuluvat rahoitusmarkkinoihin kohdistuvat valvontatehtävät, jotka johtuvat Suomen Pankin ohjesäännön 1 §:stä tai valuuttalaista.

Vakuutusyhtiöiden harjoittaman toiminnan valvonta ei sellaisenaan kuulu rahoitustarkastukselle vaan sosiaali- ja terveysministeriölle. Rahoitustarkastuksen valvonta voi ulottua vakuutusyhtiöiden harjoittamaan sijoitustoimintaan niissä tapauksissa, jossa on kysymys sellaisten konsernien valvonnasta, joihin kuuluu sekä vakuutusyhtiöitä että luotto- ja rahoituslaitoksia. Tällöin valvonta tapahtuu yhteistyössä vakuutusvalvonnan kanssa. Arvopaperimarkkinalain mukaan vakuutusyhtiöiden valvonta kuuluu rahoitustarkastukselle silloin, kun vakuutusyhtiö toimii sijoittajana tai liikkeeseenlaskijana.

Rahoitusmarkkinoihin liittyvät Suomea sitovat kansainväliset sopimukset, erityisesti Euroopan talousaluetta koskeva sopimus, velvoittavat sopijapuolena olevan valtion valvontaviranomaisen hoitamaan määrättyjä valvontatehtäviä kotivaltiossa ja toimimaan muiden sopijapuolten viranomaisten kanssa yhteistyössä.

2 §. Valvottavat

Pykälä sisältää luettelon niistä rahoitusmark-

kinoilla toimivista laitoksista, rahastoista, liikkeistä, yhteisöistä ja muista yrityksistä, jotka ovat tämän lain mukaan valvottavia. Siinä on lueteltu ne rahoitustarkastuksen pysyvän valvonnan kohteena olevat yksityiset henkilöt, yhteisöt ja yhteenliittymät, joita tässä laissa kutsutaan valvottaviksi ja joihin rahoitustarkastuksella on kaikki tämän lain mukaiset oikeudet ja joita koskevat kaikki laissa säädetyt velvollisuudet.

3 §. Sovellettavat säännökset

Koska rahoitustarkastus on osa Suomen Pankkia, sovelletaan siihen pykälän 1 momentissa olevan pääsäännön mukaan kaikkia Suomen Pankkia koskevia säännöksiä, ellei rahoitustarkastuksesta annetussa laissa toisin säädetä.

Rahoitustarkastus kuuluu Suomen Pankin yhteydessä Suomen Hallitusmuodon 73 §:n mukaisesti eduskunnan alaisiin toimintoihin ja rahoitustarkastuksen valvonta kuuluu valtiopäiväjärjestyksen 50 ja 83 §:n mukaisesti eduskunnan pankkivaltuutetuille ja eduskunnan valitsemille tilintarkastajille.

Rahoitustarkastukseen sovelletaan lakia Suomen Pankista ja Suomen Pankkia koskevaa alemmanasteista normistoa. Laki Suomen Pankista sisältää säännökset pankin tehtävistä ja hallinnosta sekä pankin virkamiehistä.

Suomen Pankista annettua lakia sovellettaisiin rahoitustarkastukseen lähinnä Suomen Pankin sisäisen hallinnon ja henkilöstöön liittyvien kysymysten osalta. Sen sijaan rahoitustarkastuksen harjoittaessa toimialansa mukaisia tehtäviä sovellettaisiin rahoitustarkastuslakia.

Hallinnolliset menettelytapasäännökset koskevat toistaiseksi varsin rajoitetusti Suomen Pankkia. Esimerkiksi hallintomenettelylaki koskee Suomen Pankkia vain valuuttalain mukaisen valuutansäännöstelyn yhteydessä. Vaikka Suomen Pankissa on sisäisillä päätöksillä otettu käyttöön vastaavat menettelytavat, on rahoitustarkastuksen toiminnan luonne huomioon ottaen katsottu tarpeelliseksi säätää asiasta rahoitustarkastuksen osalta erikseen.

Samoin on pykälän 2 momentissa säädetty noudatettavaksi lakia viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä. Tämä on perusteltua rahoitustarkastuksen selkeän viranomaisluonteen vuoksi ja koska se antaa

valvottaville sekä määräyksiä että ohjeita. Muista hallintoasioiden käsittelyssä noudatettavista yleisistä menettelytavoista määrätään työjärjestyksessä.

4 §. Toimintatavat

Lainkohdassa on lueteltu rahoitustarkastuksen toimintatavat, joita sillä erityisesti olisi käytettävissään tehtäviään hoitaessaan. Ne vastaavat pankkitarkastuksen nykyisiä toimintatapoja kuitenkin siten, että luettelosta ilmenevät aikaisempaa selvemmin toiminnan painopisteet seuranta- ja yhteistyövelvoitteet mukaanlukien. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan sitä on pidettävä lähinnä toimintaa ohjaavana esimerkkiluettelona.

Rahoitustarkastuksen 1 kohdan mukaisena tehtävänä on valvottavien toiminnan lainmukaisuuden valvonta. Valvonnan sisältö ei kuitenkaan suoraan ilmene rahoitustarkastuslaista, vaan sen kulloinkin käsiteltävänä olevaa asiaa koskevasta aineellisesta laista.

Rahoitustarkastuksen pykälän 2 kohdan mukaisella määräysten- ja ohjeidenanto-oikeudella ei anneta sille yleistä toimivaltaa sitovien määräysten ja ohjeiden antamiseen. Tällaisen oikeuden täytyisi perustua ehdotuksen 3 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisen määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä annetun lain 3 §:ssä mainittujen edellytysten mukaisesti asianomaisen aineellisen lain säännöksiin. Valvottavaa sitomattomien ohjeiden antamiseen rahoitustarkastuksella olisi kuitenkin oikeus tämän säännöksen nojalla ilman, että siitä olisi säädetty erikseen aineellisessa laissa.

Säännöksen 3 kohdassa on samantapainen määräys kuin nykyisen pankkitarkastusvirastosta annetun lain 2 §:ssä suorittaa tarkastuksia valvonnan edellyttämässä määrin. Koska tarkastusten suorittaminen on eräs tärkeimpiä valvonnan keinoja, on se tärkeytensä ja siihen liittyvien erityisvaltuuksien vuoksi haluttu erikseen mainita.

Säännöksen 4 kohdan mukainen tehtävä on ohjata ja valvoa säästö- ja osuuspankkitarkastuksen toimintaa. Säännös on tarpeen niin kauan kuin paikallispankkitarkastus toimii muodollisesti erillään rahoitustarkastuksesta. Säännöksen aineellinen sisältö ilmenee säästö- ja osuuspankkeja koskevasta lainsäädännöstä.

Pykälän 5 kohdan mukainen tehtävä seurata rahoitusmarkkinoilla vallitsevia olosuhteita ja

tehdä toimenpide-ehdotuksia kuuluisi rahoitustarkastukselle ilman nimenomaista säännöstäkin. Velvollisuutta on kuitenkin tahdottu erityisesti korostaa, koska rahoitustarkastuksen toiminta-alue kattaa useiden viranomaisten toiminta-alueen ja on tärkeätä, että jokin viranomainen seuraa rahoitusmarkkinoiden muutoksia keskitetysti.

Pykälän 6 kohdan yhteistyövelvoitteella tarkoitetaan lähinnä yhteistyötä vakuutusvalvonnan ja valtiovarainministeriön kanssa, mutta myös kansainvälistä valvontayhteistyötä.

2 Luku. Hallinto

5 §. Pääösvalta

Pykälän mukaan rahoitustarkastuksella on päätösvalta sen toimivaltaan 1 §:n mukaan kuuluvissa asioissa. Suomen Pankin ja sen rahoitustarkastuksen välillä on jäykkä toimivallan jako rahoitustarkastuksen lakisäätöisiin tehtäviin liittyvissä kysymyksissä. Muissa rahoitustarkastusta koskevista asioissa yleistoimivalta kuuluisi Suomen Pankin johtokunnalle Suomen Pankista annetusta laista ilmenevällä tavalla. Toimivallan eriyttäminen on perusteltua, jotta rahoitustarkastuksen päätöksenteon riippumattomuus voidaan säilyttää, vaikka se on osa Suomen Pankkia.

Säännöstä joudutaan soveltamaan rahoitustarkastuksen suorittaessa rahoitusmarkkinoiden toiminnan lainmukaisuuden valvontaa. Koska Suomen Pankin päätöksistä ei ole muutoksenhakuoikeutta, ei pankin johtokunnalle ole perusteltua antaa muodollista päätösvaltaa rahoitustarkastukselle kuuluvissa tehtävissä. Säännös ei kuitenkaan estä Suomen Pankkia suorittamasta toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonnassa, siten kuin Suomen Pankista annetun lain 1 §:ssä on säädetty.

Siltä osin kuin rahoitustarkastuksen ja edellä tarkoitetun Suomen Pankin keskuspankkitoiminnan piiriin kuuluvat tehtävät menevät päällekkäin, joudutaan päätöksentekomenettelyä koordinoimaan niin, että keskuspankkipoliittisten näkökohtien huomioon ottaminen voidaan tarpeellisessa määrin turvata. Yhteensovittaminen tapahtuu 7 §:n 1 kohdan mukaan rahoitustarkastuksen johtokunnassa.

Säännöksestä johtuu myös, että Suomen Pankissa muu kuin rahoitustarkastuksen virka-

mies ei voi ottaa käsiteltäväkseen rahoitustarkastuksen tehtäviin kuuluvaa asiaa. Rahoitustarkastus ei voi alistaa toimivaltaansa Suomen Pankin johtokunnalle. Suomen Pankin johtokunta ei saa siirtää omaa toimivaltaansa rahoitustarkastukselle.

6 §. Rahoitustarkastuksen johtokunta

Säännöksen 1 momentin perusteella rahoitustarkastuksella olisi johtokunta, johon rahoitustarkastuksen johtajan lisäksi kuuluisi kaksi muuta jäsentä.

Pankkivaltuutettujen tehtävänä olisi nimittää kaksi johtokunnan jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Nimittäminen tapahtuisi Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön ehdotuksesta, joilla kummallakin olisi oma edustajansa johtokunnassa.

Koska yhteistyö vakuutusvalvonnan kanssa tulee ajankohtaiseksi finanssiryhmien syntyessä, on pykälässä annettu sosiaali- ja terveysministeriölle oikeus ehdottaa pankkivaltuutetuille lisäjäsenen nimittämistä johtokuntaan. Lisäjäsen osallistuisi johtokunnassa kuitenkin vain luottolaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvan vakuutusyhtiön valvontaan ja viranomaisten yhteistyöhön liittyvien asioiden käsitelyyn.

Johtokunnan puheenjohtajana toimisi pankkivaltuutettujen määräämä johtokunnan jäsen. Hänen ollessaan estyneenä kuuluvat puheenjohtajan tehtävät varapuheenjohtajalle, jonka pankkivaltuutetut määräävät.

Johtokunta olisi 3 momentin mukaan päätösvaltainen täysilukuisena. Päätöksentekokelpoisuus on pyritty turvaamaan sillä, että kullakin johtokunnan jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen tai sijainen. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä ja äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Pykälän 4 momentin mukaan johtokunta on päätösvaltainen finanssiryhmiä koskevia asioita käsiteltäessä, kun lisäjäsen on läsnä.

7 §. Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät

Pykälässä on lueteltu tyhjentävästi rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät. Yleistoimivalta muissa asioissa kuuluisi 8 §:ssä ehdotetulla tavalla rahoitustarkastuksen johtajalle.

Johtokunta vahvistaisi 1 kohdan mukaan rahoitustarkastukselle valvontaa koskevat ohjeet asioista, jotka ovat valvonnan kannalta merkittäviä tai periaatteellisia ja laajakantoisia tai joilla on muuten erityistä merkitystä. Säännöksen perusteella johtokunta muun muassa voisi ohjata valvonnan painopisteitä rahoitusmarkkinoilla kulloinkin vallitsevan tilanteen edellyttämällä tavalla ja yhtenäistää toimialakohtaisesti valvottaville asetettavia vaatimuksia.

Vahvistaessaan ohjeet johtokunnan tulisi ottaa huomioon myös rahoitusmarkkinoiden vakauteen liittyvät keskuspankkipoliittiset näkökohdat, jotka ilmenisivät Suomen Pankin johtokunnan antamista yleisohjeista. Tällaisten yleisohjeiden antamisella voitaisiin varmistua siitä, että esimerkiksi pankkisektorin tai yksittäisen talletuspankin valvontaa koskevaa ratkaisua tehtäessä otetaan huomioon myös sen vaikutukset koko rahoitusmarkkinoiden vakauteen. Yleisohjeilla ei kuitenkaan voitaisi syrjäyttää rahoitustarkastusta sitovia aineellisen oikeuden säännöksiä. Yleisohjeet olisivat ennakkollisia luonteeltaan eikä niillä näin ollen myöskään voitaisi puuttua rahoitustarkastuksessa yksittäistä valvottavaa koskevaan vireillä olevaan asiaan.

Johtokunnan tehtävänä olisi 2 kohdan mukaan vahvistaa valvottaville annettavat ne määräykset ja ohjeet, joiden antamiseen rahoitustarkastuksella aineellisesta lainsäädännöstä johtuva oikeus. Koska suurin osa määräyksistä ja ohjeista on luonteeltaan teknisiä, ehdotetaan johtokunnalle oikeutta siirtää niiden vahvistaminen johtajan tehtäväksi. Käytännössä johtokunta vahvistaisi vain periaatteellisesti tärkeimmät määräykset ja ohjeet.

Lain 20 §:n mukaan rahoitustarkastuksella on oikeus periä valvontatehtävänsä hoidosta johtuvien kustannusten kattamiseksi maksuja. Johtokunta päättää 3 kohdan mukaan maksuista. Rahoitustarkastuksen johtajan 8 §:n mukaiseen yleistoimivaltaan kuuluu päättää yksittäisen maksun suuruudesta ja maksuunpanosta.

Johtokunnan on huolehdittava 4 kohdan edellyttämästä viranomaisten yhteistyön kehittämisestä. Erityinen tarve yhteistyöhön on Suomen Pankin ja sen rahoitustarkastuksen välillä rahoitusmarkkinoiden vakauden ylläpitämiseksi ja rahoitustarkastuksen ja vakuutustarkastuksen välillä finanssiryhmien valvonnassa. Yhteistyötä on kehitettävä myös muiden maiden

vastaavien valvontaviranomaisten kanssa. Yhtäläinen yhteistyön tarve on valtiovarainministeriön ja rahoitustarkastuksen välillä lainvalmisteluun ja toimilupien myöntämiseen liittyvissä asioissa.

Lain 9 §:n mukaan pankkivaltuutetut vahvistavat rahoitustarkastuksen työjärjestyksen. Koska rahoitustarkastus itse valmistelee työjärjestyksensä, on johdonmukaista, että sen johtokunta esittää sen pankkivaltuutettujen vahvistettavaksi.

Rahoitustarkastus kuuluu Suomen Pankin säännönmukaisen suunnittelujärjestelmän piiriin. Rahoitustarkastuksen johtaja esittää Suomen Pankin johtokunnan hyväksyttäväksi rahoitustarkastuksen vuotuisen talousarvion, joka käsittää henkilöstö- ja menobudjetin. Johtokunta käsittelee kuitenkin talousarvion ennen sen esittämistä Suomen Pankin johtokunnalle. Johtajan 8 §:n mukaiseen yleistoimivaltaan kuuluu panna vahvistettu talousarvio täytäntöön työjärjestyksestä ilmenevällä tavalla.

Johtokunta ottaa ja erottaa 7 kohdan nojalla rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet johtajaa lukuunottamatta, jonka tasavallan presidentti nimittää ja vapauttaa virastaan. Pankkivaltuutettujen vahvistamassa työjärjestyksessä annetaan tarkemmat määräykset siitä, mitkä virkamiehet rahoitustarkastuksen johtokunta ottaisi ja erottaisi. Muiden virkamiesten osalta tämä oikeus kuuluu johtajan yleistoimivaltaan 8 §:n nojalla.

Rahoitustarkastuksen virkamieheen sovelletaan Suomen Pankista annetun lain 31 §:n mukaisesti virantoimituksesta pidättämistä ja kurinpitoa koskevia säännöksiä. Näissä asioissa päätösvalta rahoitustarkastuksessa kuuluu 8 kohdan nojalla rahoitustarkastuksen johtokunnalle. Johtajan osalta päätösvalta kuuluu sanotun 31 §:n nojalla kuitenkin pankkivaltuutetuille.

Pykälän 9 kohdan perusteella johtokunnalle kuuluvat sellaiset rahoitustarkastuksen sisäistä hallintoa koskevat asiat, jotka sille työjärjestyksessä on erikseen määrätty.

Rahoitustarkastuksen johtajalla on 11 kohdan mukaan oikeus alistaa johtokunnan ratkaistavaksi asioita, joilla on periaatteellinen ja laajakantoinen merkitys.

8 §. Rahoitustarkastuksen johtaja

Pykälän 1 momentin mukaan rahoitustarkas-

tusta johtaa ja sen päätökset tekee rahoitustarkastuksen johtaja. Koska johtaja käyttää merkittävää päätösvaltaa, on välttämätöntä, että johtajan tehtävien hoitamisesta voidaan varmistua hänen ollessaan estyneenä. Tehtävien luonteen vuoksi on perusteltua, että johtajalle määrätään pysyvä sijainen, joka voi tarpeen vaatiessa välittömästi ryhtyä hoitamaan tätä tehtävää. Sijaiselle kuuluvat kaikki johtajan tehtävät, joten hän toimisi myös rahoitustarkastuksen johtokunnassa sijaisena. Pankkivaltuutetut määräävät sijaisen tehtävänsä toistaiseksi.

Johtajalla on 2 momentin nojalla yleistoi-
valta rahoitustarkastukselle kuuluvissa asioissa, ellei tehtäviä ole 7 §:ssä annettu johtokunnalle.

Rahoitustarkastus on päällikkövirasto, jossa päätösvalta kuuluu säännönmukaisesti johtajalle. Pykälän 3 momentin mukaan johtajan tehtävistä voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksessä. Määräyksillä voitaisiin esimerkiksi täsmentää työnjakoa johtajan ja rahoitustarkastuksen ylimpien virkamiesten välillä.

9 §. Työjärjestys

Nykyisen pankkitarkastusviraston osalta on annettu tarkempia säännöksiä pankkitarkastusasetuksessa. Koska asetuksen antaminen ei enää ole mahdollista rahoitustarkastuksen ollessa osa Suomen Pankkia, on pykälässä annettu oikeus antaa vastaavia määräyksiä pankkivaltuuston vahvistamassa työjärjestyksessä. Työjärjestys vastaisi pankkivaltuutettujen Suomen Pankin ohjesäännön 38 §:n nojalla pankille vahvistamaa johtosääntöä (48/26). Työjärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa, koska työjärjestykseen sisältyy sellaisia pysyviä määräyksiä, joilla voi olla merkitystä valvottavien kannalta.

3 Luku. Valvontavaltuudet

Tämän luvun sääntely eroaa sanamuodoltaan voimassa olevan pankkitarkastuslain sääntelystä. Sanamuodon eroavuudesta huolimatta ei luvussa ole valvontaviranomaisen valtuuksia vähennetty.

10 §. Koollekutsumis- ja läsnäolo-oikeus

Rahoitustarkastuksen tehtävän toteuttami-

nen vaatii säännökset valvontaa varten tarvittavista valtuuksista. Niiden tarkoituksena on antaa rahoitustarkastukselle oikeus seurata valvottavan toimintaa, saada valvontaa varten tarvitsemiaan tietoja sekä toimittaa tarkastuksia. Pykälän mukaan rahoitustarkastuksen edustajalla on oikeus olla läsnä valvottavan päätös- ja hallintovaltaa käyttävien elinten kokouksissa sekä kutsua ne koolle milloin sitä pidetään tarpeellisena. Tätä täydentää määräys, jonka mukaan rahoitustarkastuksen edustaja saa käyttää edellä mainituissa kokouksissa puhevaltaa. Hänellä on myös oikeus saada pöytäkirjaan merkityksi ne huomautukset, joihin katsoo olevan aihetta. Nämä valtuudet eivät laajenna jo pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa olevia oikeuksia.

Sanonnalla "pätös- ja hallintovaltaa käyttävät elimet" tarkoitetaan esimerkiksi yhtiökokousta hallintoneuvoston ja hallituksen kokousta sekä vastaavia kokouksia eri yhteisömuodoissa. Määrittely sisältää myös arvopaperinvälittäjien yhteisön kokoukseen. Koska sijoitusrahaston rahasto-osuuden omistaja ei ole valvottava, on heidän kokouksensa mainittu erikseen.

11 §. Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Pykälän mukaan rahoitustarkastuksella on oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan ja sen määräysvallassa olevan yrityksen sekä sellaisen yrityksen, johon tällä on huomattava vaikutusvalta, toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelliseksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että rahoitustarkastus saa käyttöönsä kaiken tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeellisen aineiston. Tämä tarkoittaa myös sellaista tehtävää, joka perustuu kansainvälisiin velvoitteisiin, kuten esimerkiksi tietojen hankkimiseen ulkomaiselle valvojalle tai muulle viranomaiselle. Pykälässä asiakirjalla ja muilla tallenteilla tarkoitetaan esimerkiksi pöytäkirjoja, kirjanpitoaineistoa, toimeksiantoja ja puhelinnauhoteita.

Pykälän 2 momentin tarkoituksena on varmistaa se, että valvottavat eivät voi kieltäytyä laatimasta tarpeellisia selvityksiä vaan, että ne on tehtävä ja toimitettava valvontaviranomaiselle niin pian kuin mahdollista.

Pykälän 3 momentin mukainen säännös on

tarpeen sen vuoksi, että tilintarkastajan hallussa olevat tiedot voivat sopivalla tavalla täydentää valvontaviranomaisen tietoja. Heidän asiantuntemuksensa tulisi saada valvonnan avuksi. Ilman erityistä valtuutussäännöstä on epäselvää, mitä materiaalia tilintarkastajat voivat luovuttaa.

Pykälän 4 mometin mukaisen sääntelyn tarkoituksena on laajentaa rahoitustarkastuksen tiedonsaantioikeus koskemaan myös sellaista yritystä, joka kuuluu valvottavan kanssa samaan konserniin. Konsernikäsite on momentissa määritelty kirjanpitolain tarkoittamalla tavalla ja siinä otetaan huomioon paitsi omistus niin myös kirjanpitolain mukainen muu määräysvalta ja kirjanpitoasetuksen mukainen huomattava vaikutusvalta.

Postipankki Oy:n liiketoimintaa hoitava posti- ja telelaitoksen toimipaikka sekä valvottavan ulkomailla sijaitseva toimipaikka sisältyvät valvottavan toimipaikan käsitteeseen.

Rahoitustarkastuksella voi tämän pykälän lisäksi jonkun muun lain nojalla olla tietojensaantioikeus tehtävänsä suorittamista varten. Esimerkiksi pörssi-yhtiöiltä, joiden osalta valvonta on vain osittaista, voidaan tarvita erilaisia tietoja. Tietojensaantioikeus tällaiselta "ei-valvottavalta" säännellään sitä koskevassa ai-neellisessa lainsäädännössä.

12 §. Erityistarkastuksen määrääminen

Pykälän mukaan voi rahoitustarkastus määrätä valvonnan kannalta tarpeellisen asian selvittämiseksi tarkastajan suorittamaan erityistarkastuksen. Oikeus on tarpeen esimerkiksi silloin, kun valvontaviranomaisen omat resurssit eivät riitä tarkastuksen suorittamiseen tai tarkastuksessa tarvitaan sellaista erityisasiantuntemusta, jota sillä ei ole. Pykälässä ei ole määritelty tarkastajan pätevyysvaatimuksia, vaan ne riippuvat kulloinkin tarkastettavana olevasta asiasta.

13 §. Toimeenpanon kieltäminen

Pykälä vastaa sisällöltään nykyisen pankkitarkastusvirastosta annetun lain säännöksiä toimeenpanon kiellosta sekä tehdyn päätöksen tai suoritettujen toimenpiteiden oikaisemisesta.

14 §. Kirjanpitolain mukaiset ja voitonkäytön rajoittaminen

Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 7 §:n säännöstä.

15 §. Asiamiehen asettaminen

Pykälän sääntely vastaa voimassa olevassa laissa olevaa sääntelyä.

16 §. Luvan muuttaminen ja peruuttaminen

Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain mukaista sääntelyä.

4 Luku. Rahoitustarkastuksen virkamiehiä koskevat säännökset

17 §. Esteellisyys

Pykälän 1 momentin mukaan rahoitustarkastuksen virkamiehen ja sen johtokunnan jäsenen on tehtävässään oltava valvottavasta riippumaton. Tällä tarkoitetaan sitä, että hän ei saa olla valvottavasta sillä tavoin taloudellisesti riippuvainen, sidoksissa taikka muutoin tämän määräysvallan alainen, että se estäisi häntä hoitamasta valvontatehtävänsä objektiivisesti. Hän ei myöskään saa voimassa olevan lain mukaisesti kuulua valvottavan hallintoelimiin, tilintarkastajiin tai valtuutettuihin eikä myöskään olla valvottavan palveluksessa.

Taloudellisen riippumattomuuden varmistamiseksi on pykälän 2 momentin mukaan rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenen, varajäsenen ja muun virkamiehen ilmoitettava valvottavalta saamastaan luotosta tai hänen hyväkseen myönnetystä takauksesta tai muusta vastuusitoumuksesta rahoitustarkastuksen johtokunnan pitämään luetteloon.

Lain 3 momentissa on lisäksi säännökset arvopaperimarkkina-laissa säädettyjen ilmoitusvelvollisuutta ja kaupankäyntirajoituksia koskevien säännösten soveltamisesta rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenen ja virkamiehen.

18 §. Salassapitovelvollisuus

Rahoitustarkastuksen virkamiehen ja muun

sen toimeksiannosta tehtävää suorittavan henkilön velvollisuus pitää salassa, mitä hän on valvontatehtävässään saanut tietää valvottavan tai jonkun muun taloudellisesta asemasta liike-, tai ammattisalaisuudesta tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevista seikoista on rahoitustarkastuksen toiminnan kannalta keskeistä. Valvontatoimen onnistuminen perustuu pitkälti siihen luottamukseen, että viranomainen ei paljasta ulkopuoliselle tehtävässään saamia luottamuksellisia tietoja. Kun salassapitomääräykset on aina annettu jonkun suojaksi, on sillä jonka hyväksi suoja on annettu, oikeus antaa lupa tiedon ilmaisemiseen. Pykälän sanonta "valvontatehtävässään" tarkoittaa myös esimerkiksi ulkomaisen valvontaviranomaisen esittämää pyyntöä tietojen tai avun saamiseksi. Myöskin tällaisen pyynnön yhteydessä saatu tieto on pidettävä salassa, eikä sitä saa muutenkaan väärinkäyttää.

19 §. Tietojenanto-oikeus

Pykälään sisältyvät säännökset rahoitustarkastuksen oikeudesta antaa tietoja rahoitusmarkkinoita valvoville kotimaisille ja ulkomaisille viranomaisille tai sellaisille yhteisöille, jotka kotimaassaan lain nojalla hoitavat rahoitustarkastusta vastaavia tehtäviä. Rahoitusmarkkinoita valvovia viranomaisia ovat kotimaassa esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Pankki ja valtiovarainministeriö.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevaa sääntelyä.

5 Luku. Erinäiset säännökset

20 §. Valvontamaksu

Pääsääntöisesti maksujen perusteet on määrättävä laissa. Maksujen suuruudesta ja kanto-tavasta voidaan yleensä säätää myös asetuksella. Koska rahoitustarkastuslakiin ei liity asetusta, on asianmukaista että maksujen määräämistä koskevat säännökset ovat itse laissa.

Maksujen määräämisperusteiden osalta käytettäisiin valtion maksuperustelakia, jonka pohjalta rahoitustarkastuksen johtokunta ne vahvistaisi.

Pykälän perusteella määrätyleille maksuille peritään viivästyskorkoa ja ne ovat ulosottokelpoisia ilman ulosottopäätöstä.

21 §. Uhkasakko

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan uhkasakon tuomitsee maksettavaksi lääninhallitus. On tarkoituksenmukaista, että uhkasakon tuomitsee maksettavaksi sama viranomainen, jonka päätöksen tehosteeksi se on tarkoitettu. Käytännössä uhkasakon asettaa rahoitustarkastuksen johtaja.

Sen tuomitseminen maksettavaksi on kuitenkin rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävä. Tämä lisää valvottavan oikeusturvaa.

22 §. Muutoksenhaku

Rahoitustarkastuksen päätöksistä on pykälässä säädetty valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että päätöksistä, jotka rahoitustarkastus tekee osana Suomen Pankkia, ei muutoin olisi valitusoikeutta. Pykälän 2 momentin mukaan rahoitustarkastuksen päätös olisi valituksesta huolimatta voimassa, ellei asiasta ole muualla toisin säädetty. Näin on esimerkiksi ehdotettu säädettäväksi arvopaperimarkkinalaissa pörssilistalleottoa ja listaltapoistoa koskevista päätöksistä.

6 Luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

23 §. Voimaantulo

Lain hyväksymisen ja voimaantulon välille on varattava riittävästi aikaa, koska Suomen Pankissa on tänä aikana ehdittävä suorittaa lain täytäntöönpanoa edellyttämät hallinnolliset järjestelyt. Tämän vuoksi lain tulisi tulla voimaan 1.4.1993.

24 §. Siirtymäsäännökset

Koska pankkitarkastusviraston toiminta lakkaa rahoitustarkastuslain voimaan tullessa, on myös sen virat lakkautettava. Rahoitustarkastus jatkaa ilman katkosta pankkitarkastusviraston toimintaa ja pankkitarkastusvirastossa vireillepannut asiat jatkavat vireilläoloa rahoitustarkastuksessa eikä säädettyjen määräaika-ten juoksu katkea pankkitarkastusviraston muuttuessa rahoitustarkastukseksi. Pankkitarkastusviraston varojen siirtyminen Suomen

Pankille on perusteltua sen vuoksi, että ne on aikanaan hankittu valvottavilta perityillä valvontamaksuilla. Pankkitarkastusviraston nimi on mainittu useissa eri säädöksissä. Näiden kaikkien säädösten muuttaminen tässä yhteydessä olisi epätarkoituksenmukaista. Tämän vuoksi on pykälässä säädetty yleisesti, että lain voimaantulon jälkeen rahoitustarkastukseen sovelletaan, mitä pankkitarkastusvirastosta on aikaisemmin säädetty tai määrätty.

1.2. Laki Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta

Lain nimike. Suomen Hallitusmuodon 73 §:n muutoksen (1077/91) yhteydessä, muutettiin pykälässä myös Suomen Pankin nykyisen, lakina säädetyn ohjesäännön nimike laiksi Suomen Pankista. Tämän johdosta on tässä yhteydessä Suomen Pankin ohjesäännön nimikekin muutettu vastaamaan hallitusmuodon sanontaa.

1 §. Pykälän 1 momentin mukaan Suomen Pankin tehtävänä on Suomen rahalaitoksen pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä maan rahaliikkeen edistäminen ja helpottaminen.

Säännös koskee vain Suomen Pankin nykyisiä tehtäviä keskuspankkina eikä kaikkien pankkitarkastusvirastolta rahoitustarkastukselle siirtyvien tehtävien voida katsoa sellaisinaan sisältyvän säännöksen piiriin. Tämän vuoksi on tarpeen lisätä säännökseen uusi 2 momentti, jonka mukaan Suomen Pankin tehtävästä rahoitustarkastuksen osalta on lisäksi voimassa, mitä erikseen on säädetty rahoitustarkastuslaisa.

Rahoitustarkastuslain 1 §:n 1 momentin mukaan rahoitustarkastuksen toimialana on rahoitusmarkkinoiden ja niillä toimivien valvonta. Lainkohdan 3 momentin mukaan valvonnan sisältö määräytyy rahoitustarkastuslain, aineellisen rahoitusmarkkinoita koskevan lainsäädännön ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten perusteella.

16 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännökset pankin johtokunnan ja pankkivaltuutettujen keskinäisen päätösvallan järjestämisestä. Johtokunnalle kuuluu pankin hallinnossa ja hoidossa yleistöimivalta siltä osin kuin päätösvaltaa ei ole nimenomaisella erityissäännöksellä annettu pankkivaltuutetuille. Pankkivaltuutetuille kuuluu paitsi pankin hallinnon ja hoidon

yleinen valvonta 15 §:n mukaan myös 17 §:stä ja rahalaista (276/62) ilmenevät erityiset tehtävät. Rahoitustarkastuksen osalta pankkivaltuutettujen nykyisiä tehtäviä lisätään 17 §:ään ehdotettujen muutosten mukaisesti.

Koska pankin johtokunnalle säännöksen mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään rahoitustarkastuksen johtokunnalle ja johtajalle, on tästä oltava nimenomainen säännös. Pykälän 1 momenttia muutetaan siten, että Suomen Pankin johtokunnan yleistöimivaltaa rajoittaa myös rahoitustarkastuslaisissa oleva säännös. Näistä tärkeimpänä on rahoitustarkastuslain 5 §:ssä oleva säännös päätösvallan antamisesta rahoitustarkastukselle sen toimivaltaan sanotun lain 1 §:n mukaan kuuluvissa asioissa. Lisäksi rahoitustarkastuksen johtokunnalle ja johtajalle annettaisiin päätösvaltaa rahoitustarkastuksen sisäisissä hallinnollisissa, esimerkiksi rahoitustarkastuksen henkilöstöä koskevista asioissa.

17 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyy periaatteessa tyhjentävä luettelo pankkivaltuutettujen tehtävistä Suomen Pankissa. Pykälän asianomaisiin kohtiin ehdotetaan tehtäväksi rahoitustarkastuslain edellyttämät muutokset. Tehtävien asiallinen sisältö ilmenee joko rahoitustarkastuslaista tai Suomen Pankista annetusta laista.

Momentin 17 kohdan mukaan pankkivaltuutetut nimittävät pankin johtajat ja haarakonttorin johtajat. Rahoitustarkastuslain 6 §:n mukaan pankkivaltuutetut nimittävät Suomen Pankin johtokunnan ja valtiovarainministeriön ehdotuksesta rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenet sekä määräävät rahoitustarkastuksen johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Nämä tehtävät lisätään 17 kohtaan.

Rahoitustarkastuslain 8 §:n mukaan pankkivaltuutetut määräävät rahoitustarkastuksen johtajalle sijaisen. Myös tämä uusi tehtävä lisätään 17 kohtaan.

Pankkivaltuutetuille kuuluu 20 kohdan mukaan päättää pankin viran- ja toimenhaltijoiden palkkauksesta. Kohtaan lisätään rahoitustarkastuksen johtajan palkkauksesta päättäminen. Lisäksi pankkivaltuutetut määräävät rahoitustarkastuksen johtokunnan palkkioista. Rahoitustarkastuksen henkilöstön osalta noudatetaan vakiintunutta käytäntöä, jonka mukaan pankkivaltuutetut vahvistavat osapuolten palkkaratkaisussa saavuttaman neuvottelutuloksen.

Pankkivaltuutettujen tehtävänä on 21 kohdan nojalla ratkaista johtokunnan jäsenen, johtajan ja konttorinjohtajan kohdistuvat virantoimituksesta pidättämisistä ja kurinpitoa koskevat asiat, joista aineelliset säännökset ovat 31 §:ssä. Kohtaan lisätään rahoitustarkastuksen johtaja.

Rahoitustarkastuksen käytännön toiminta edellyttää lakia alemman tasoisten pysyväläluonteisten säästöjen antamista, jotka korvaisivat nykyiset pankkitarkastuslaissa ja -asetuksessa olevat päätöksentekoon, virkamiesten tehtäviin ja sisäiseen hallintoon liittyvät säännökset. Rahoitustarkastuksen ollessa osa Suomen Pankkia ei asetuksen antaminen nykyiseen tapaan ole enää mahdollista. Toisaalta rahoitustarkastuksen riippumattomuus edellyttää, että säästöjen antajana ei ole Suomen Pankin johtokunta. Tämän vuoksi lakiin Suomeen Pankista lisätään aiemmin kumotun 23 kohdan tilalle uusi 23 kohta, jonka mukaan pankkivaltuutetut vahvistavat rahoitustarkastuksen työjärjestyksen.

Pykälän 2 momentissa olevan pääsäännön mukaan pankkivaltuutettujen on käsiteltävä 1 momentissa mainitut asiat johtokunnan esityksen perusteella. Poikkeuksen muodostavat asiat, jotka liittyvät momentin 9-13 kohtien perusteella heidän pankkiin kohdistuvaan valvontatehtäväänsä tai koskevat johtokunnan jäseniä esimerkiksi palkkauksen tai kurinpidon osalta. Rahoitustarkastuksen riippumattomuuden turvaamiseksi rahoitustarkastusta koskevat 17 ja 23 kohdassa mainitut asiat on käsiteltävä rahoitustarkastuksen johtokunnan esityksen perusteella. Koska rahoitustarkastuksen johtokunta ei voi tehdä itseään koskevaa nimitysesitystä, heidän nimittämistään koskevat ehdotukset tekee valtiovarainministeriö ja Suomen Pankin johtokunta.

21 §. Pykälä käsittelee Suomen Pankissa olevien virkojen ja toimien lukumäärästä päättämistä. Sen mukaan pankissa on johtokunnan jäsenten virkojen lisäksi pankkivaltuutettujen vahvistaman palkkaussäännön rajoissa johtajan ja konttorin johtajan toimia sekä muita vakinaisia toimia.

Rahoitustarkastuksen perustamisen johdosta 21 §:ään on lisätty rahoitustarkastuksen johtajan virka.

23 §. Pykälä sisältää säännökset nimitysmenetelmästä, jota sovelletaan Suomen Pankin virkojen ja toimien osalta. Pykälään tehdään

tarpeelliset rahoitustarkastusta koskevat täsmennykset.

Tasavallan Presidentti nimittää 1 momentin mukaan Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajan ja jäsenet avoimella kirjeellä virkaansa. Tasavallan presidentti nimittää momentin mukaan samaa menettelyä noudattaen rahoitustarkastuksen johtajan virkaansa.

Pykälän 2 momentin mukaan pankin johtokunnalle kuuluu nimittää pankin muut toimenhaltijat, ellei se kuulu pankkivaltuutetuille tai valtaa ole delegoitu pankin organisaatiossa. Rahoitustarkastuksen riippumattomuuden turvaamiseksi on sen henkilöstön nimittämisestä säädetty rahoitustarkastuslaissa. Tässä laissa ylimpien virkamiesten nimittäminen kuuluu rahoitustarkastuksen johtokunnalle ja muun henkilöstön osalta johtajalle. Rahoitustarkastus on kuitenkin sidottu Suomen Pankin johtokunnan vuosittain vahvistamaan talousarvioon, jonka puitteissa nimittäminen tapahtuu.

31 §. Pykälässä on säännökset Suomen Pankin viran- ja toimenhaltijoihin kohdistuvista virantoimituksesta pidättämisistä ja kurinpitoa koskevista asioista. Valtion virkamieslain (755/86) näitä asioita koskevat 13 ja 14 luvun säännökset eivät ole Suomen Pankin osalta toistaiseksi voimassa lain 4 §:n ja sen voimaansaattamisesta annetun lain (756/86) 35 §:n nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan johtokunnalla on oikeus määrätä nimittämänsä toimenhaltijan virantoimituksesta pidätettäväksi ja menettämään palkkaetunsa kokonaan tai osaksi siksi ajaksi, kun tähän kohdistuu rikoksen johdosta syyte- tai esitutkintatoimenpiteet. Sama oikeus on pankkivaltuutetuilla johtokunnan jäseniin sekä nimittämiinsä johtajiin ja konttorinjohtajiin. Momenttiin tehdään lisäys, jolla rahoitustarkastuksen johtaja saatetaan kuulumaan pankkivaltuutettujen päätösvallassa olevaan ryhmään.

Pykälän 3 momentissa on lueteltu Suomen Pankissa käytettävissä olevat kurinpitovangastukset. Johtokunta ja pankkivaltuutetut päättävät kurinpitovangastuksesta nimittämänsä toimenhaltijoiden osalta. Momenttiin lisätään rahoitustarkastuksen johtaja, jonka osalta päätösvalta on pankkivaltuutetuilla.

Rahoitustarkastuksen riippumattomuuden turvaamiseksi lisätään pykälään 4 momentti, jonka mukaan rahoitustarkastuksen osalta Suomen Pankin johtokunnalle kuuluvaa päätösvaltaa virantoimituksesta pidättämisistä ja

kurinpitoa koskevista asioista käyttäisi rahoitustarkastuksen johtokunta.

32 §. Pykälän mukaan Helsingin hovioikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena pankki-valtuutettua ja johtokunnan jäsentä vastaan virkavirheestä tehdyt syytteet. Rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenen ja johtajan aseman ja tehtävien vuoksi heidät on lisätty pykälään.

35 §. Pykälässä säädetään Suomen Pankkia koskevasta salassapitovelvollisuudesta.

Rahoitustarkastuksen suorittama valvontatoiminta on luonteeltaan sellaista, että sitä koskevan salassapitosäännöksen täytyy olla mahdollisimman yksiselitteinen. Tämän vuoksi pykälään on lisätty uusi 2 momentti, jonka mukaan rahoitustarkastuslaissa säädetään erikseen salassapitovelvollisuudesta.

Lain voimaantulosäännöksen mukaan laki tulee voimaan yhtäaikaan rahoitustarkastuslain kanssa. Käytännön järjestelyiden vuoksi voidaan kuitenkin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin Suomen Pankissa jo ennen sen voimaantuloa.

1.

Rahoitustarkastuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Toimivalta

Rahoitusmarkkinoita ja niillä toimivia valvoo Suomen Pankin yhteydessä oleva rahoitustarkastus-niminen yksikkö (*rahoitustarkastus*) siten kuin tässä laissa säädetään ja muusta rahoitusmarkkinoita koskevasta lainsäädännöstä sekä Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista johtuu.

Vakuutus- ja eläkelaitosten valvonnasta on säädetty erikseen.

2 §

Valvottavat

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa luotolaitosta, talletuspankin vakuusrahastoa, ul-

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Hallituksen esitykseen sisältyvien lakien tulua hyväksytyksi, tullaan tekemään tarvittavat valtioneuvoston ohjesäännön ja valtiovarainministeriöstä annetun asetuksen tekniset tarkistukset, jotka tarvitaan täydentämään ehdotettua lainsäädäntöä samoin kuin Suomen Pankkia koskevien alempiasteisten säädösten tarkistukset.

3. Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1993.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

komaisen luottolaitoksen edustustoa tai sivukonttoria, rahastoyhtiötä, arvopaperinvälitysliikettä, arvopaperipörssiä, arvopaperimarkkinain (495/89) 3 luvun 13 §:ssä tarkoitettua arvopaperinvälittäjien yhteisöä, optioyhteisöä, johdannaismarkkinoilla toimivaa markkinataakaajaa, meklaria, osakekeskusreskisteriä hoitavaa osuuskuntaa, arvo-osuusyhdistystä ja arvo-osuusrekisterin pitäjää.

3 §

Sovellettavat säännökset

Rahoitustarkastukseen sovelletaan lakia Suomen Pankista (365 /25) ja muita Suomen Pankkia koskevia säädöksiä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Rahoitustarkastukseen sovelletaan hallintomenettelylakia (598/82) ja lakia viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä (573/89).

4 §

Toimintatavat

Rahoitustarkastus suorittaa tehtävänsä muun muassa:

1) valvomalla, että valvottavat toimivat lakien, asetusten, viranomaisten antamien määräysten ja ohjeiden sekä yhtiöjärjestyksensä, sääntöjensä tai ohjesääntönsä mukaisesti;

2) antamalla määräyksiä valvottaville niitä koskevien säännösten noudattamisesta sekä valvonnan kannalta tarpeellisia ohjeita valvottaville, niiden yhteenliittymille ja muille rahoitusmarkkinoilla toimiville;

3) toimittamalla valvottavien tarkastuksia niin usein ja siinä laajuudessa kuin valvonta edellyttää;

4) ohjaamalla ja valvomalla säästöpankitarkastuksen ja osuuspankitarkastuksen toimintaa;

5) seuraamalla rahoitusmarkkinoilla vallitsevia olosuhteita ja tekemällä esityksiä niiden kulloinkin vaatimiksi toimenpiteiksi; sekä

6) toimimalla yhteistyössä muiden rahoitusmarkkinoita valvovien viranomaisten kanssa;

2 luku

Hallinto

5 §

Päätösvalta

Rahoitustarkastuksella on päätösvalta sen toimivaltaan 1 §:n mukaan kuuluvissa asioissa.

6 §

Rahoitustarkastuksen johtokunta

Rahoitustarkastuksella on johtokunta, johon kuuluu rahoitustarkastuksen johtaja ja kaksi muuta jäsentä. Eduskunnan pankkivaltuutetut nimittävät kaksi johtokunnan jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön ehdotusten perusteella kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Pankkivaltuutetut nimittävät sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksen perusteella johtokuntaan lisäjäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen käsittelemään johtokunnassa rahoitustarkastuksen ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyötä sellaisen konsernin valvon-

nassa, johon kuuluu sekä luottolaitos että vakuutusyhtiö.

Johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan määrää tehtävänsä pankkivaltuutetut.

Johtokunta on päätösvaltainen täysilukuisena. Käsiteltäessä 2 momentissa mainittuja asioita on lisäjäsenen oltava läsnä. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

7 §

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävät

Rahoitustarkastuksen johtokunnan tehtävänä on:

1) vahvistaa Suomen Pankin johtokunnan rahoitusmarkkinoiden vakauden ylläpitämiseksi antamat yleisohjeet huomioon ottaen rahoitustarkastukselle valvontaa koskevat ohjeet asioista, jotka ovat merkittäviä tai periaatteellisia ja laajakantoisia valvonnan kannalta tai joilla muuten on yleistä merkitystä;

2) vahvistaa ne valvottaville annettavat määräykset ja ohjeet, joita se ei ole siirtänyt johtajan vahvistettavaksi;

3) päättää valvontamaksuista;

4) huolehtia rahoitusmarkkinoita valvovien viranomaisten yhteistyön kehittämisestä;

5) esittää pankkivaltuutettujen vahvistettavaksi rahoitustarkastuksen työjärjestys;

6) käsitellä rahoitustarkastuksen vuotuinen talousarvio;

7) ottaa ja erottaa johtajaa lukuunottamatta rahoitustarkastuksen ylimmät virkamiehet;

8) päättää rahoitustarkastuksen muun virkamiehen kuin johtajan osalta virantoimituksesta pidättämistä ja kurinpitoa koskevista asioista;

9) ratkaista sellaiset rahoitustarkastuksen sisäistä hallintoa koskevat asiat, jotka työjärjestyksessä sen ratkaistaviksi määrätään;

10) tuomita maksettavaksi rahoitustarkastuksen asettama uhkasakko; sekä

11) ratkaista ne laajakantoiset periaatteellisesti tärkeät asiat, jotka johtaja saattaa sen käsiteltäväksi.

8 §

Rahoitustarkastuksen johtaja

Rahoitustarkastuksen toimintaa johtaa ja sen päätökset tekee sekä muut kuin ylimmät virkamiehet ottaa ja erottaa rahoitustarkastuk-

sen johtaja. Johtajan sijaisena tämän estyneenä ollessa toimii pankkivaltuutettujen tähän tehtävään määräämä rahoitustarkastuksen virkamies.

Johtajan tehtäviin kuuluvat kaikki sellaiset asiat, joita 7 §:n mukaan ei ole annettu johtokunnan tehtäväksi.

Johtajan tehtävistä voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksessä.

9 §

Työjärjestys

Rahoitustarkastuksessa noudatettavasta hallintoasioiden käsittelystä, päätöksenteosta, virkamiesten tehtävistä ja muista sen sisäiseen hallintoon liittyvistä asioista annetaan tarkempia määräyksiä pankkivaltuutettujen vahvistamassa työjärjestyksessä, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

3 luku

Valvontavaltuudet

10 §

Koollekkutsumis- ja läsnäolo-oikeus

Rahoitustarkastuksen edustajalla on oikeus olla läsnä valvottavan päätös- ja hallintovaltaa käyttävien elinten kokouksissa sekä oikeus kutsua ne koolle tarvittaessa. Rahoitustarkastuksen edustajalla on oikeus käyttää kokouksissa puhevaltaa ja saada pöytäkirjaan merkityksi ne huomautukset, joihin hän katsoo olevan aihetta.

Mitä edellä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan myös sijoitusrahastolaissa (480/87) tarkoitettuun rahasto-osuuden omistajien kokoukseen.

11 §

Tarkastus- ja tietojensaantioikeus

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan ja 4 momentissa tarkoitettun yrityksen toimipaikassa tehtävänsä suorittamisen kannalta tarpeelliseksi katsomansa valvottavaa ja sen asiakasta koskevat asiakirjat ja muut tallenteet. Rahoitustarkastuksella on myös oikeus saada tarkastettavakseen valvottavan tietojenkäsittely- ja muut järjestelmät sekä kassa- ja muut varat.

Valvottavan on lisäksi ilman aiheetonta vii-

vytystä toimitettava rahoitustarkastukselle sen pyytämät valvonnan kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja selvitykset.

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada valvottavan tilintarkastajalta kaikki ne valvottavaa koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot, asiakirjat, muut tallenteet ja jäljennökset, jotka tilintarkastajalla on hallussaan, samoin kuin jäljennökset tilintarkastajan laatimista muistioista, pöytäkirjoista ja muista tilintarkastuksen yhteydessä syntyneistä valvottavan toimintaa koskevista asiakirjoista.

Rahoitustarkastuksella on lisäksi oikeus saada valvottavan valvontaa varten tarpeelliset tiedot:

1) yritykseltä, johon valvottavalla tai, mikäli valvottava on emoyritys, valvottavalla tai sen tytäryrityksellä yksin tai yhdessä toisen tytäryrityksen kanssa on kirjanpitolain (655/73) 22 b §:n mukainen määräysvalta tai kirjanpitoasetuksen (783/79) 18 §:n mukainen huomattava vaikutusvalta; sekä

2) yritykseltä, jolla on valvottavaan kirjanpitolain 22 b §:n mukainen määräysvalta.

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada jäljennökset tässä pykälässä tarkoitetuista tallenteista.

12 §

Erityistarkastuksen määrääminen

Rahoitustarkastus voi valvonnan kannalta tarpeellisen asian selvittämiseksi määrätä yhden tai useamman tarkastajan suorittamaan valvottavan toimintaa koskevan erityistarkastuksen.

Erityistarkastusta suorittavalla on tehtävässään 11 §:n mukaiset oikeudet.

Rahoitustarkastus määrää erityistarkastuksen suorittajalle valvottavan varoista maksettavan palkkion.

13 §

Toimeenpanokielto

Rahoitustarkastus voi kieltää valvottavan päätös- ja hallintovaltaa käyttävien elinten ja sijoitusrahaston rahasto-osuuden omistajien kokouksen tekemän päätöksen tai suunnitteleman toimenpiteen toteutuksen tai muun menettelyn, jos ne ovat ristiriidassa lain, asetuksen tai niiden nojalla annettujen määräysten taikka valvottavan yhtiöjärjestyksen, vahvistetun ohjesäännön tai sääntöjen kanssa.

Jos valvottava on itse tai käyttäen 11 §:n 4 momentissa tarkoitettua yritystä tai muutoin kolmannen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla pannut päätöksen täytäntöön tai toteuttanut toimenpiteen taikka muutoin menetellyt 1 momentin vastaisesti, rahoitustarkastus voi velvoittaa valvottavan ryhtymään toimenpiteisiin täytäntöönpanon peruuttamiseksi tai oikaisun aikaansaamiseksi.

14 §

Kirjanpitomääräykset ja voitonkäytön rajoittaminen

Rahoitustarkastuksella on oikeus antaa valvottavalle sen kirjanpitoa koskevia määräyksiä.

Jos rahoitustarkastus katsoo, ettei valvottava, jolle laissa on asetettu vakavaraisuusvaatimus, tilinpäätöksessään ole tehnyt riittäviä poistoja tai varauksia, valtiovarainministeriö voi rahoitustarkastuksen esityksestä, valvottavaa kuultuaan, rajoittaa tämän osingonjakoa tai vuosivoiton käyttöä muuhun tarkoitukseen kuin valvottavan vakavaraisuuden vahvistamiseen.

15 §

Asiamiehen asettaminen

Rahoitustarkastus voi asettaa asiamiehen valvomaan valvottavan toimintaa, jos sen asiain hoidossa on esiintynyt taitamattomuutta, varomattomuutta tai väärinkäytöksiä tai muu erityinen syy sitä edellyttää. Rahoitustarkastus määrää asiamiehelle valvottavan varoista maksettavan palkkion.

Rahoitustarkastus voi määrätä asiamiehen valvomaan konkurssipesän rahaksimuuttoa, kun valvottava on asetettu konkurssiin. Rahoitustarkastus määrää asiamiehen palkkion, joka on maksettava valvottavan varoista niin kuin konkurssisäännössä on uskottujen miesten ja toimitsijamiesten palkkiosta säädetty.

Asiamiehillä on tehtävissään 10 §:n ja 11 §:n mukaiset oikeudet.

16 §

Luvan muuttaminen ja peruuttaminen

Rahoitustarkastus voi muuttaa antamansa luvan ehtoja tai peruuttaa luvan sekä esittää valtiovarainministeriölle, että tämä muuttaisi antamansa luvan ehtoja tai peruuttaisi antamansa luvan, jos valvottava on olennaisesti

rikkonut rahoitustarkastuksen tai valtiovarainministeriön antaman luvan ehtoja tai jos olosuhteissa, joiden vallitessa lupa on myönnetty, on tapahtunut olennaisia muutoksia.

4 luku

Rahoitustarkastuksen virkamiehiä koskevat säännökset

17 §

Esteellisyys

Rahoitustarkastuksen virkamiehen ja sen johtokunnan jäsenen on tehtävässään oltava valvottavasta riippumaton eikä hän saa kuulua valvottavan hallintoneuvostoon, hallitukseen, johtokuntaan, edustajistoon, isäntiin, tilintarkastajiin tai valtuutettuihin eikä olla valvottavan palveluksessa.

Valvottavalta saamastaan luotosta taikka sen hänen hyväkseen myöntämästä takauksesta tai muusta vastuusitoumuksesta on rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenen ja varajäsenen sekä rahoitustarkastuksen virkamiehen ilmoitettava rahoitustarkastuksen johtokunnan pitämään luetteloon.

Rahoitustarkastuksen virkamiehellä ja johtokunnan jäsenellä on arvopaperimarkkinalain 5 luvun 3 §:ää vastaava ilmoitusvelvollisuus 2 momentissa mainittuun luetteloon. Lisäksi heidän on noudatettava arvopaperimarkkinalain 4 luvun 10 §:n 1 momentin mukaista kaupan-
käyntirajoitusta.

18 §

Salassapitovelvollisuus

Rahoitustarkastuksen virkamies ja muu sen toimeksiannosta tehtävää suorittava henkilö on velvollinen pitämään salassa, mitä hän on valvontatehtävässään saanut tietää valvottavan tai jonkun muun taloudellisesta asemasta, liiketai ammattisalaisuudesta tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevasta seikasta, ellei se jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

19 §

Tietojenanto-oikeus

Rahoitustarkastuksella on 18 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus antaa tietoja muulle rahoitusmarkkinoita valvo-

valle viranomaiselle tai sellaiselle yhteisölle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastavaa tehtävää kuin rahoitustarkastus sekä valtion vakuusrahastolle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tiedon saantiin oikeutetulle viranomaiselle niiden tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja.

Rahoitustarkastuksella on oikeus ilmoittaa valvottaville, jos samalla velallisella havaitaan olevan niiltä huomattavia sitoumuksia tai velvoitteita taikka jos on syytä epäillä jonkun niiden asiakkaan toiminnan aiheuttavan niille vahinkoa.

5 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Valvontamaksu

Rahoitustarkastuksen toiminnasta johtuvien kustannusten kattamiseksi on sen valvonnassa olevien suoritettava valvontamaksu.

Maksujen määräämisessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.

Maksun viivästyessä peritään sille korkolain (633/82) 4 §:n 1 momentin mukainen viivästyskorko.

Tämän lain perusteella määrätty maksu korkoineen saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

21 §

Uhkasakko

Jos valvottava tai valvottavan toimeksianosta toiminut ei ole toiminnassaan noudattanut lakia tai asetuksia tai niiden nojalla annettuja päätöksiä ja määräyksiä, yhtiöjärjestystä, sääntöjä tai ohjesääntöä, rahoitustarkastus voi uhkasakolla velvoittaa valvottavan täyttämään niiden mukaiset velvollisuutensa.

Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi rahoitustarkastus.

22 §

Muutoksenhaku

Rahoitustarkastuksen päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, niin kuin laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/1950) säädetään valituksen tekemisestä valtioneuvoston ja ministeriön päätökseen.

Rahoitustarkastuksen antama päätös, josta on valitettu, on valituksesta huolimatta toistaiseksi voimassa, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää tai asiasta ole muualla toisin säädetty.

6 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1993 ja sillä kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1990 pankkitarkastusvirastosta annettu laki (1273/1990) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

24 §

Siirtymäsäännökset

Pankkitarkastusviraston virat lakkaavat tämän lain voimaan tullessa.

Rahoitustarkastus jatkaa pankkitarkastusviraston toimintaa, ja sen varat ja velat siirtyvät Suomen Pankille, joka vastaa lain voimaan tulon jälkeen kaikista pankkitarkastusviraston sopimusvelvoitteista.

Mitä pankkitarkastusvirastosta on muualla säädetty tai määrätty, sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen rahoitustarkastukseen.

2.

Laki**Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen Pankin 21 päivänä joulukuuta 1925 annetun ohjesäännön (365/25) nimike, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentin 17, 20 ja 21 kohta sekä 2 momentti, 21 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 31 §:n 2 ja 3 momentti ja 32 §,

näistä 16 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (348/68), 17 §:n 1 momentin 17 ja 21 kohta, 21 § ja 31 §:n 2 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 25 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa (174/66), 17 §:n 1 momentin 20 kohta sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (790/68), 17 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 21 päivänä maaliskuuta 1952 annetussa laissa (142/52), 23 §:n 1 ja 2 momentti sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä joulukuuta 1938 annetussa laissa (440/38) ja 32 § sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (744/65), sekä

lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti, 31 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla (790/68) kumotun 17 §:n 1 momentin 23 kohdan tilalle uusi 23 kohta, 31 §:ään uusi 4 momentti ja 35 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi seuraavasti:

Laki Suomen Pankista

1 §

Suomen Pankin tehtävästä rahoitustarkastuksen osalta on lisäksi voimassa, mitä rahoitustarkastuslaissa (/) on erikseen säädetty.

16 §

Pankin hallinto ja hoito kuuluu johtokunnalle, mikäli erityisiä tehtäviä ei ole tässä laissa pidätetty pankkivaltuutetuille tai rahoitustarkastuslaista muuta johdu. Johtokuntana on puheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä.

17 §

Pankkivaltuutettujen asiana on:

17) nimittää johtajat ja haarakonttorin johtajat sekä rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenet ja määrätä rahoitustarkastuksen johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä rahoitustarkastuksen johtajan sijainen;

20) vahvistaa johtokunnan jäsenten, rahoitustarkastuksen johtajan ja pankin tointen haltijain palkkaedut, määrätä rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenten palkkiot sekä ratkaista muut palkkaus- ja avustusasiat;

21) ratkaista virantoimituksesta pidättämisen ja kurinpitoasiat, jotka koskevat johtokunnan

jäsentä, rahoitustarkastuksen johtajaa, johtajaa tai haarakonttorin johtajaa;

23) vahvistaa rahoitustarkastukselle työjärjestys.

Asiat, joista puhutaan 1 momentin 1—8 ja 14—18 kohdassa, samoin kuin 19—22 kohdassa mainitut asiat on, mikäli ne eivät koske johtokunnan jäseniä, käsiteltävä johtokunnan esityksen perusteella. Rahoitustarkastusta koskevat 17 ja 23 kohdassa mainitut asiat on rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenten nimittämistä lukuunottamatta käsiteltävä rahoitustarkastuksen johtokunnan esityksestä.

21 §

Pankissa on, paitsi johtokunnan jäsenten virkoja ja rahoitustarkastuksen johtajan virka, pankkivaltuutettujen vahvistaman palkkaus-säännön rajoissa johtajan ja konttorinjohtajan toimia sekä muita pysyviä toimia.

23 §

Johtokunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet sekä rahoitustarkastuksen johtajan nimittää tasavallan presidentti avoimella kirjeellä. Kun sellainen virka joutuu avoimeksi, tulee pankkivaltuutettujen ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimitämisestä siihen.

Pankin tointen haltijat, jotka eivät ole pankkivaltuutettujen nimitettävät, määrää tai ottaa

johtokunta tai se esimies, jolle johtokunta on ottamismääräyksen antanut. Rahoitustarkastuksen osalta on voimassa, mitä on erikseen säädetty rahoitustarkastuslaissa.

31 §

Jos pankin toimenhaltija, joka ei ole johtaja tai haarakonttorin johtaja, on syytteessä rikoksesta tai tutkimuksen alaisena rikoksesta, voi johtokunta määrätä hänet syytteen tai tutkimuksen ajaksi pidätettäväksi virantoimituksesta ja menettämään palkkaetunsa osaksi tai kokonaan. Sama valta on pankkivaltuutetuilla, jos johtokunnan jäsen, rahoitustarkastuksen johtaja, johtaja tai haarakonttorin johtaja on syytteessä tai tutkittavana.

Jos muu toimenhaltija kuin johtaja tai haarakonttorin johtaja on syypää virkavirheeseen, joka ei vaadi hänen erottamistaan toimesta eikä syytteen nostamista tuomioistuimessa, tulee johtokunnan joko yksityisesti puheenjohtajansa kautta varoittaa syyllistä tai kokouksessaan pöytäkirjaan merkittäväksi antaa hänelle nuhteet taikka pidättää hänet virantoimituksesta enintään kahdeksi kuukaudeksi, samalla

määräten pitääkö hänen ja minkä verran menettää palkkaansa siltä ajalta. Rahoitustarkastuksen johtajaan, johtajaan ja haarakonttorin johtajaan nähden on pankkivaltuutetuilla samanlainen kurinpitovalta.

Johtokunnalle 2 ja 3 momentin mukaan kuuluvaa päätösvaltaa käyttää rahoitustarkastuksen osalta sen johtokunta.

32 §

Pankkivaltuusmiestä, johtokunnan ja rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsentä ja rahoitustarkastuksen johtajaa vastaan virkavirheestä tehdyt syytteet käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena Helsingin hovioikeus.

35 §

Rahoitustarkastusta koskevasta salassapitovelvollisuudesta on säädetty erikseen rahoitustarkastuslaissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1993. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

2.

Laki

Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen Pankin 21 päivänä joulukuuta 1925 annetun ohjesäännön (365/25) nimike, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentin 17, 20 ja 21 kohta sekä 2 momentti, 21 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 31 §:n 2 ja 3 momentti ja 32 §,

näistä 16 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (348/68), 17 §:n 1 momentin 17 ja 21 kohta, 21 § ja 31 §:n 2 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 25 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa (174/66), 17 §:n 1 momentin 20 kohta sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (790/68), 17 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 21 päivänä maaliskuuta 1952 annetussa laissa (142/52), 23 §:n 1 ja 2 momentti sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä joulukuuta 1938 annetussa laissa (440/38) ja 32 § sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (744/65), sekä

lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti, 31 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla (790/68) kumotun 17 §:n 1 momentin 23 kohdan tilalle uusi 23 kohta, 31 §:ään uusi 4 momentti ja 35 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Suomen Pankin ohjesääntö

Laki Suomen Pankista

1 §

Suomen Pankin tehtävästä rahoitustarkastuksen osalta on lisäksi voimassa, mitä rahoitustarkastuslaissa (/) on erikseen säädetty.

16 §

Pankin hallinto ja hoito kuuluu johtokunnalle, mikäli erityisiä tehtäviä ei ole tässä ohjesäännössä pidätetty pankkivaltuusmiehille. Johtokuntana on puheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä.

16 §

Pankin hallinto ja hoito kuuluu johtokunnalle, mikäli erityisiä tehtäviä ei ole tässä laissa pidätetty pankkivaltuutetuille tai rahoitustarkastuslaista muuta johdu. Johtokuntana on puheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä.

17 §

Pankkivaltuutettujen asiana on:

17) nimittää johtajat ja haarakonttorien johtajat;

17 §

Pankkivaltuutettujen asiana on:

17) nimittää johtajat ja haarakonttorin johtajat sekä rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenet ja määrätä rahoitustarkastuksen johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä rahoitustarkastuksen johtajan sijainen;

Voimassa oleva laki

20) vahvistaa johtokunnan jäsenten ja pankin tointen haltijain palkkaedut sekä ratkaista muut palkkaus- ja avustusasiat;

21) ratkaista virantoimituksesta pidättämisen ja kurinpitoasiat, jotka koskevat johtokunnan jäsentä, johtajaa tai haarakonttorin johtajaa;

Asiat, joista puhutaan 1 momentin 1—8 ja 14—18 kohdassa, samoin kuin 19—23 kohdassa mainitut asiat on, mikäli ne eivät koske johtokunnan jäseniä, käsiteltävä johtokunnan esityksen perusteella.

21 §

Pankissa on, paitsi johtokunnan jäsenten virkoja, pankkivaltuusmiesten vahvistaman palkkaussäännön rajoissa johtajan ja konttorinjohtajan toimia sekä muita pysyviä toimia.

23 §

Johtokunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet nimittää tasavallan presidentti avoimella kirjeellä. Kun sellainen virka joutuu avoimeksi, tulee pankkivaltuusmiesten ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimittämisestä siihen.

Pankin tointen haltijat, jotka eivät ole pankkivaltuusmiesten nimitettävät, määrää tai ottaa johtokunta tai se esimies, jolle johtokunta on ottamisivallan antanut.

31 §

Jos pankin toimenhaltija, joka ei ole johtaja tai haarakonttorin johtaja, on syytteessä tai tutkimuksen alaisena rikoksesta, voi johtokunta määrätä hänet syytteen tai tutkimuksen

Ehdotus

20) vahvistaa johtokunnan jäsenten, rahoitustarkastuksen johtajan ja pankin tointen haltijain palkkaedut, määrätä rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenten palkkiot sekä ratkaista muut palkkaus- ja avustusasiat;

21) ratkaista virantoimituksesta pidättämisen ja kurinpitoasiat, jotka koskevat johtokunnan jäsentä, rahoitustarkastuksen johtajaa, johtajaa tai haarakonttorin johtajaa;

23) vahvistaa rahoitustarkastukselle työjärjestys.

Asiat, joista puhutaan 1 momentin 1—8 ja 14—18 kohdassa, samoin kuin 19—22 kohdassa mainitut asiat on, mikäli ne eivät koske johtokunnan jäseniä, käsiteltävä johtokunnan esityksen perusteella. Rahoitustarkastusta koskevat 17 ja 23 kohdassa mainitut asiat on rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenten nimittämistä lukuunottamatta käsiteltävä rahoitustarkastuksen johtokunnan esityksestä.

21 §

Pankissa on, paitsi johtokunnan jäsenten virkoja ja rahoitustarkastuksen johtajan virka, pankkivaltuutettujen vahvistaman palkkaussäännön rajoissa johtajan ja konttorinjohtajan toimia sekä muita pysyviä toimia.

23 §

Johtokunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet sekä rahoitustarkastuksen johtajan nimittää tasavallan presidentti avoimella kirjeellä. Kun sellainen virka joutuu avoimeksi, tulee pankkivaltuutettujen ryhtyä toimenpiteisiin viran täyttämiseksi ja tehdä valtioneuvostolle esitys sopivan henkilön nimittämisestä siihen.

Pankin tointen haltijat, jotka eivät ole pankkivaltuutettujen nimitettävät, määrää tai ottaa johtokunta tai se esimies, jolle johtokunta on ottamisivallan antanut. Rahoitustarkastuksen osalta on voimassa, mitä on erikseen säädetty rahoitustarkastuksesta annetussa laissa.

31 §

Jos pankin toimenhaltija, joka ei ole johtaja tai haarakonttorin johtaja, on syytteessä rikoksesta tai tutkimuksen alaisena rikoksesta, voi johtokunta määrätä hänet syytteen tai tutki-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ajaksi pidätettäväksi virantoimituksesta ja menettämään palkkaetunsa osaksi tai kokonaan. Sama valta on pankkivaltuusmiehillä, jos johtokunnan jäsen, johtaja tai haarakonttorin johtaja on syytteessä tai tutkittavana.

Jos muu toimenhaltija kuin johtaja tai haarakonttorin johtaja on syyppää virkavirheeseen, joka ei vaadi hänen erottamistaan toimesta eikä syytteen nostamista tuomioistuimessa, tulee johtokunnan joko yksityisesti puheenjohtajansa kautta varoittaa syyllistä tai kokouksessaan pöytäkirjaan merkittäväksi antaa hänelle nuhteet taikka pidättää hänet virantoimituksesta enintään kahdeksi kuukaudeksi, samalla määräten pitääkö hänen ja minkä verran menettää palkkaansa siltä ajalta. Johtajaan ja haarakonttorin johtajaan nähden on pankkivaltuusmiehillä samanlainen kurinpitovalta.

32 §

Pankkivaltuusmiestä ja johtokunnan jäsentä vastaan virkavirheestä tehdyt syytteet käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena Helsingin hovioikeus.

muksen ajaksi pidätettäväksi virantoimituksesta ja menettämään palkkaetunsa osaksi tai kokonaan. Sama valta on pankkivaltuutetuilla, jos johtokunnan jäsen, *rahoitustarkastuksen johtaja*, johtaja tai haarakonttorin johtaja on syytteessä tai tutkittavana.

Jos muu toimenhaltija kuin johtaja tai haarakonttorin johtaja on syyppää virkavirheeseen, joka ei vaadi hänen erottamistaan toimesta eikä syytteen nostamista tuomioistuimessa, tulee johtokunnan joko yksityisesti puheenjohtajansa kautta varoittaa syyllistä tai kokouksessaan pöytäkirjaan merkittäväksi antaa hänelle nuhteet taikka pidättää hänet virantoimituksesta enintään kahdeksi kuukaudeksi, samalla määräten pitääkö hänen ja minkä verran menettää palkkaansa siltä ajalta. *Rahoitustarkastuksen johtajaan*, johtajaan ja haarakonttorin johtajaan nähden on pankkivaltuutetuilla samanlainen kurinpitovalta.

Johtokunnalle 2 ja 3 momentin mukaan kuuluvaa päätösvaltaa käyttää rahoitustarkastuksen osalta sen johtokunta.

32 §

Pankkivaltuusmiestä, johtokunnan ja *rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsentä ja rahoitustarkastuksen johtajaa* vastaan virkavirheestä tehdyt syytteet käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena Helsingin hovioikeus.

35 §

Rahoitustarkastusta koskevasta salassapitovelvollisuudesta on säädetty erikseen rahoitustarkastuslaissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1993. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.